

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till elsäkerhetslag

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att en elsäkerhetslag skall stiftas. Till lagens tillämpningsområde skall utöver elsäkerheten höra förhindrande av elektromagnetiska störningar. Lagen skall innehålla stadganden om övervakningen av elsäkerheten, de krav som ansluter sig till arbetena inom elbranschen, certifierandet av elmateriels och elanläggningars säkerhet samt ersättandet av elskador. Genom lagen skall ellagen, i vilken det för närvarande stadgas om elsäkerhet, upphävas.

Den föreslagna lagen ansluter sig till reformeringen av den tekniska besiktningsverksamhetens struktur. Enligt förslaget skall de övervakningsuppgifter och andra myndighetsuppgifter som gäller elsäkerheten skötas av säkerhetsteknikcentralen. De tekniska besiktningsuppgifterna skall släppas fria för konkurrens och dessa uppgifter skall endast få skötas av den som uppfyller de behörighetskrav och andra krav som ställts.

De besiktningsförfaranden som gäller elmateriel och marknadsövervakningen av elmateriel skall enligt den föreslagna lagen bibehållas som hittills. Också övervakningen av elentreprenadskap skall i praktiken bibehållas så gott som likadan som hittills, men det egentliga tillståndsförfarandet skall ersättas av ett anmälningförfarande. De som leder byggnads-, reparations-, underhålls- och driftsarbeten inom elbranschen eller självständigt utför eller övervakar sådana skall, så som för närvarande uppfylla de krav som ställts. Vid certifieringen av elanläggningars säkerhet är avsikten enligt den föreslagna lagen att betona anläggningsbyggarens ansvar och endast i de mest krävande objekten skall det förutsättas besiktning utförd av utomstående. Det system som gäller ersättning för elskador avses bli bevarat sådant det är idag.

Avsikten är att den föreslagna lagen skall träda i kraft den 1 september 1996.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida
PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	3
1. Nuläge	3
1.1. Lagstiftning och praxis	3
Allmänt	3
Elsäkerhetsmyndighetens uppgifter	3
Föreskrifter och standarder som gäller elsäkerheten	4
Arbeten med anknötning till elmateriel och elanläggningar	4
Drivandet av elanläggningar	4
Finansiering av verksamheten	5
1.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen utomlands	5
Säkerhetsövervakningen av elmateriel	5
Övervakningen av elplanering och elentreprenad samt av drivandet av elanläggningar	5
Besiktning av elanläggningar	6
1.3. Bedömning av nuläget	7
Elsäkerhetens nivå	7
Elsäkerhetsmyndigheten	7
Elsäkerhetsföreskrifterna	7
Installationsbesiktning	7
Elentreprenader	7
Elplanering	7
2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	7
2.1. Mål och medel	7
2.2. De viktigaste förslagen	8
3. Propositionens verkningar	9
3.1. Ekonomiska verkningar	9
3.2. Verkningar på organisation och personal	10
3.3. Verkningar på miljön	10
3.4. Verkningar för medborgarna	10
4. Beredningen av propositionen	10
4.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial	10
4.2. Utlåtanden	11
5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	11
DETALJMOTIVERING	11
1. Lagförslaget	11
2. Närmare stadganden och bestämmelser	24
3. Ikraftträdande	25
LAGFÖRSLAG	26
Elsäkerhetslag	26

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Allmänt

Elsäkerheten övervakas med stöd av ellagen (319/79). Elsäkerheten har man försökt garantera genom att kontrollera elmateriel och elanläggningar, övervaka yrkeskompetensen hos de personer som leder och utför arbeten i branschen samt genom att ställa behörighetskrav för dem. De stadganden i ellagen som gällde produktion, överföring och försäljning av el upphävdes genom elmarknadslagen (386/95) som trädde i kraft den 1 juni 1995.

Med tanke på elsäkerheten är 4 § ellagen central. Stadgandet täcker elmateriels och elanläggningars livscykel från planeringen tills de tas ur drift. I paragrafen ställs grundläggande krav både i fråga om säkerhetsnivån, den nivå som krävs för materielens eller anläggningens störningstolerans och den tillåtna nivån för förorsakande av störningar. Ellagen innehåller också stadganden om tillsynsmyndigheterna, dera rättigheter när de utövar tillsyn, tillbudsstående tvångsmedel samt straffpåföljder. I lagen finns dessutom stadganden om skadestånd som grundar sig på principen om strikt ansvar samt stadganden om skyldigheterna för innehavare av sådana elanläggningar som orsakar varandra störningar eller skador att vidta åtgärder för att reparera anläggningarna. Närmare stadganden om verkställigheten och tillämpningen av ellagen har utfärdats i elförordningen (925/79), som har preciserats genom beslut av handels- och industriministeriet och tillkännagivanden av den offentliga rättsliga föreningen Elinspektionscentralen.

Stadganden och bestämmelser gällande delområden inom elsäkerheten kan förutom med stöd av ellagen också utfärdas med stöd av vissa andra lagar, såsom lagen om skydd i arbete (299/58) och byggnadslagen (370/58). Också med stöd av telanlagen (183/87) och radiolagen (517/88) kan stadganden och bestämmelser om elsäkerheten i vissa fall utfärdas.

Produktsäkerhetslagen (914/86) kan tillämpas på elmateriel och på tillsynen över försäljningen av dem till de delar som i ellagen

inte stadgas om förhindrande av faror för hälsa och egendom som förorsakas av elmateriel som används som konsumtionsvara. El anses som en sådan produkt som avses i produktansvarslagen (694/90).

Elsäkerhetsmyndighetens uppgifter

Den högsta ledningen av och tillsynen över elsäkerheten ankommer på handels- och industriministeriet. I praktiken har elsäkerheten övervakats av Elinspektionscentralen som lyder under handels- och industriministeriet och utför sina åligganden i enlighet med en verksamhetsplan och budget som har fastställts av ministeriet. Övervakningsuppgifter som gäller elanläggningar har också ankommit på elverken.

Elinspektionscentralen övervakar planeringen, byggandet, tillverkningen, repareringen av, underhållsarbetena på och drivandet av elmateriel och elanläggningar jämte besiktningssuppgifter som sammanhänger med dessa i enlighet med de författningar som gäller elbranschen samt handels- och industriministeriets föreskrifter och anvisningar. Till uppgifterna hör också att bereda och meddela föreskrifter med anknytning till dessa funktioner och anvisningar som kompletterar dem. På förordnande eller med samtycke av ministeriet kan Elinspektionscentralen sköta också andra tillsyns- och besiktningssuppgifter.

Den obligatoriska förhandsbesiktningen av elmateriel slopades nästan helt när avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet trädde i kraft vid ingången av 1994. Inom övervakningen av elmateriel övergick man till ett förfarande enligt rådets direktiv om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning avsedd för användning inom vissa spänningsgränser (73/23/EEG), nedan lågspänningsdirektivet. Marknadsövervakningen av elmateriel överfördes den 1 november 1995 från Elinspektionscentralen till säkerhetsteknikcentralen.

Till Elinspektionscentralens uppgifter hör dessutom att följa den inhemska och utländska utvecklingen vad gäller elbranschens säkerhetsföreskrifter och standarder samt att delta i det internationella samarbetet inom elsäkerhetsbranschen. Dessutom har Elinspektionscentralen i uppgift att sörja för ut-

vecklandet, publiceringen, rådgivningen och informationen gällande elsäkerheten. En betydande målgrupp för informationen är de vanliga elanvändarna.

Föreskrifter och standarder som gäller elsäkerheten

I ellagen har handels- och industriministeriet och Elinspektionscentralen bemyndigats att meddela föreskrifter som gäller elsäkerheten. Ministeriet meddelar föreskrifter och anvisningar i den mån de har samhällliga verkningar. Elinspektionscentralen meddelar detaljerade tekniska föreskrifter samt administrativa föreskrifter och anvisningar som har samband med dessa. Signifikant för elbranschens föreskrifter och anvisningar är att de är tekniska och detaljerade.

I internationellt standardiseringsarbete inom elbranschen utförs av International Electrotechnical Commission (IEC). Europeiska unionens (EU) strävan att undanröja tekniska hinder för handeln har satt fart på standardiseringsarbetet inom elbranschen. Det europeiska standardiseringsarbetet har koncentrerats till EU:s medlemsländers och europeiska frihandelsförbundets (EFTA) medlemsländers standardiseringsorganisation för elbranschen (European Committee for Electrotechnical Standardization, CENELEC). I Finland svarar Finlands eltekniska standardiseringsförening, SESKO, för beredningen och publiceringen av SFS-standarder inom elbranschen. Elinspektionscentralen deltar i IEC- och CENELEC-organisationernas arbete via SESKO. I de internationella standardiseringsorganisationerna inom elbranschen representeras Finland av SESKO.

I de konstruktions- och provningsföreskrifter och anvisningar som gäller elmateriel tillämpas internationella standarder. Det internationella standardiseringsarbetet som gäller elanläggnings- och elinstallationers konstruktion har inte framskridit lika långt. De föreskrifter och anvisningar som gäller elentreprenader och drivandet av elanläggningar är i sin helhet nationella.

Arbeten med anknytning till elmateriel och elanläggningar

Den verksamhet som gäller reparation av och underhållsarbeten på elmateriel övervakas genom ett tillståndssystem som baserar sig på ellagen. Den som utövar verksamhe-

ten måste få tillstånd av Elinspektionscentralen att reparera och utföra underhållsarbeten på elmateriel. Förutsättning för tillståndet är bl.a. att den som utövar verksamheten i sin tjänst har en ledare av reparations- och underhållsarbeten som uppfyller de behörighetskrav som ställts. Också för planering, byggande, reparation av och underhållsarbeten på elanläggningar krävs tillstånd av Elinspektionscentralen eller en åtgärd som kan jämföras med detta. Ett villkor för att tillstånd skall fås är att den som utövar verksamheten i sin tjänst har en ledare av elarbeten som uppfyller de behörighetskrav som ställts. Elinspektionscentralen övervakar dem som utövar verksamheten och centralen har vid behov med stöd av ellagen rätt att begränsa verksamheten för en ledare av elarbeten eller begränsa eller återkalla en elentreprenörs eller elmaterielreparatörs rättigheter.

Drivandet av elanläggningar

En innehavare av en elanläggning skall utnämna en driftsledare, om anläggningarnas märkspänning är över 1 000 V eller anslutningseffekt över 1 600 kVA. Dyliga elanläggningar finns t.ex. i industriinrättningar. Ett elverk skall alltid ha en driftsledare. Driftsledaren skall uppfylla de behörighetskrav som ställts. Elinspektionscentralen övervakar driftsledarnas verksamhet och centralen har rätt att vid behov begränsa en driftsledares verksamhetsrättigheter.

Elverken och Elinspektionscentralen besiktar nya eller ändrade elanläggningar. Elinspektionscentralen besiktar tekniskt krävande anläggningar (t.ex. sjukhus där det finns operationssalar) och elverken vanliga elanläggningar (t.ex. höghus och egnahemshus). Elinspektionscentralen utför årligen ca 300 besiktningar och elverken utförde ca 35 000 besiktningar år 1994 (år 1992 var antalet 50 000). Elinspektionscentralen gör årligen ca 500 periodiska besiktningar på särskilt bestämda elanläggningar som är tekniskt krävande.

Hissar besiktas efter ibruktagningsbesiktningen i medeltal med tre års intervaller. Underhåll av hissar är beroende av tillstånd och i fråga om underhållsarbetena på dem samt i fråga om en servicefirmas behörighet ställs krav. Regelbunden service påverkar i väsentlig grad hissars och lyftanordningars skick. Elinspektionscentralen utför ca 2 000 ibruktagningsbesiktningar och ca 17 000 pe-

riodiska besiktningar per år på hissar och lyftanordningar.

Finansiering av verksamheten

För täckande av kostnaderna för Elinspektionscentralens övervaknings- och besiktningensverksamhet, som utförs med stöd av ellagen, samt för centralens övriga prestationer uppbärs avgifter om vilka stadgas genom förordningar och för vilka i tillämpliga delar iakttas lagen om grunderna för avgifter till staten (150/92) när de fastslås. Intäkterna av Elinspektionscentralens egentliga verksamhet var ca 77,3 milj. mk år 1994. Kostnaderna för den egentliga verksamheten samt de avskrivningar och reserveringar som gjorts i fråga om anläggningstillgångarna var ca 70,8 milj. mk. För marknadsövervakningen av elmateriel hade ett separat anslag reserverats i statsbudgeten.

Den sammanlagda summan av de avgifter som elverken uppbär för installationsbesiktning uppgick år 1994 enligt uppskattning till 15—20 milj. mk. Avgifterna täckte enligt elverkens bedömningar ca 60 procent av de kostnader som besiktningensverksamheten medförde för dem.

1.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen utomlands

Säkerhetsövervakningen av elmateriel

I enlighet med principerna för EU:s inre marknad får elmateriel röra sig fritt på hela marknadsområdet, om dess överensstämmelse har påvisats i enlighet med direktiven. Det centrala direktivet som gäller elmateriel är lågspänningsdirektivet. I enlighet med principerna för den gemensamma marknaden får en produkts fria rörlighet inte hindras genom obligatoriska gränskontroller eller andra obligatoriska kontroller som föregår inträdet på marknaden. Produkternas överensstämmelse med kraven skall huvudsakligen övervakas med andra metoder, t.ex. med marknadsövervakning. I EU är det varje medlemsstats skyldighet att ordna marknadsövervakning.

Bedömningen av om elmaterielen stämmer överens med kraven sker till största delen genom materieltillverkarens egna åtgärder. Materieltillverkaren meddelar genom en s.k. tillverkarens försäkran att produkten stämmer överens med de väsentliga kraven och

fäster som ett bevis på detta ett CE-märke på produkten. Ofta är det klaraste sättet att uppfylla kraven att tillverka produkten i enlighet med de harmoniserade standarderna. Tillverkaren kan om han vill använda ett oberoende provningslaboratoriums tjänster för att certifiera att materielen stämmer överens med kraven.

Övervakningen av elplanering och elentreprenad samt av drivandet av elanläggningar

Några av de viktiga principerna för den gemensamma marknaden är fri rörlighet för arbetstagare och självständiga yrkesutövare samt tjänster. Hindren för den fria rörligheten strävar man efter att undanröja genom särdirektiv eller allmänna arrangemang som gäller erkännandet av examensintyg då det är fråga om reglerade näringar och verksamheter. I fråga om elentreprenad och elplaneering finns inga särdirektiv.

Enligt en utredning som den internationella organisationen för elentreprenörer AIE (Association internationale des entreprises d'équipement électrique) gjorde år 1989 finns det regler för elentreprenad i många europeiska länder, bl.a. i Tyskland, Österrike och hela Norden. I Frankrike, England och Italien är elentreprenaderna dock inte reglerade. Också om elentreprenadsverksamheten inte är auktoriserade av någon myndighet, finns det t.ex. i Frankrike en frivillig auktorisering. Planeringen av elinstallationer i byggnader är uppenbarligen reglerad endast i Finland.

En arbetsgrupp vid NSS-kommittén (Nordiska kommittén för samordning av elektriska säkerhetsfrågor), som tillsattes på rekommendation av Nordiska Rådet, har berett ett förslag till samnordiskt harmoniserade regler om elentreprenader för installationer med en märkspänning om högst 1 000 V i byggnader, till vilka ansluter sig ömsesidigt godkännande av behörighetsintyg.

Den svenska lagstiftningen och de föreskrifter som gäller elentreprenadssystemet har reviderats år 1990. Den svenska elsäkerhetsmyndighetens (Elsäkerhetsverket) elanläggningsenhet svarar för behörighetssystemet för elentreprenörer och för övervakningen av systemet. I Sverige får en person som har fått behörighetsintyg eller en fackman inom elbranschen som står under en dylik persons övervakning göra arbeten som hör till el-

entreprenaderna. Både den som har fått behörighetsintyg och fackmannen inom elbranschen skall i regel vara anställd av samma företag. Av företaget förutsätts inte något separat tillstånd eller någon separat anmälan. Företagen registreras inte heller inför övervakningen av elentreprenadverksamheten.

I Tyskland är elentreprenadverksamheten reglerad verksamhet. En förutsättning för elentreprenadverksamhet är registrering via elentreprenadskräket i en skråring, inlämnande av en näringsanmälan samt registrering i ett elverks elentreprenörregister. Dessutom förutsätts de arbetsredskap och den utrustning som är mest nödvändiga med tanke på verksamheten. Koncession ges en person som har elinstallationsmästarbrev eller elingenjörsexamen samt flera års praktisk erfarenhet. Underställd en sådan person och under hans övervakning kan en fackman som har genomgått gesällexamen inom elbranschen arbeta självständigt. Elverken registrerar elentreprenörerna och ger rätt att utföra elinstallationer i byggnader på sina distributionsområden.

Besiktning av elanläggningar

Inom EU finns inget särdirektiv som skulle förplikta till besiktning av elanläggningar.

Enligt en utredning som UNIPEDÉ (Union internationale des producteurs et distributeurs d'énergie électrique) gjorde 1992 besiktas elanläggningarna i bostadsbyggnader och offentliga byggnader i många europeiska länder av en myndighet, ett distributionsverk eller nätbolag (bl.a. i Spanien, Ungern, Italien, Luxemburg, Nederländerna och Norge) eller av elentreprenören själv (Österrike, Tyskland och England) i det skede då de tas i drift och med varierande intervaller. I många sådana länder där något av myndigheterna övervakat elentreprenörssystem inte existerar, finns dock ett system och en organisation för installationsbesiktningar. Av besiktningsmännen krävs tekniker- eller ingenjörutbildning.

I Sverige svarar en person, som med stöd av lagstiftningen fått behörighetsintyg, för att en elanläggning som har byggts, ändrats eller reparerats besiktas innan den tas i bruk så att den inte kan orsaka skada eller fara för människor eller egendom. Elverken och försäkringsbolagens besiktningsmän kan i

Sverige på begäran av en konsument eller innehavaren av en elanläggning eller utgående från avtal besikta elanvändarnas elanläggningar. Några myndighetsbesiktningar förekommer inte.

I Tyskland är elentreprenören skyldig att själv utföra besiktningar och provningar på en elanläggning som han har byggt, ändrat eller förstorat. Någon särskild organisation för installationsbesiktningar finns inte. På elanläggningar i bostadsbyggnader utförs inga lagstadgade efterbesiktningar. Industrins elanläggningar besiktas med jämna intervaller.

I EU gäller två direktiv om hissar enligt det gamla förfarandet (84/528/EEG och 84/529/EEG, som har ändrats genom direktiven 86/312/EEG och 90/486/EEG). I dessa direktiv bestäms att Europeiska standardiseringskommitténs (CEN) standarder skall följas med vissa undantag. Också nationella standarder får iaktas, om de inte står i strid med direktiven. Enligt direktiven i fråga skall i sådana medlemsstater där det i de nationella författningarna förutsätts besiktning innan en hiss får tas i bruk eller där besiktningar eller provningar allmänt görs som en del av underhållsarbetena på hissarna, dessa besiktningar utföras enligt de nationella bestämmelserna. De nationella bestämmelserna får dock inte vara strängare än kraven i direktiven. Varje land skall utnämna de organisationer som utför besiktningarna.

I Tyskland och Sverige görs periodiska besiktningar på hissar årligen efter ibruktagningsbesiktningen. Några särskilda krav har inte ställts i fråga om underhåll av hissar eller behörigheten för servicemannen eller servicefirman.

Inom EU godkändes den 29 juni 1995 ett direktiv enligt det nya förfarandet om tillnärmningen av medlemsstaternas lagstiftning om hissar (95/16/EG), nedan hissdirektivet. I direktivet fastställs de allmänna hälso- och säkerhetskrav som skall ställas på hissar. De nationella lagar, förordningar och administrativa föreskrifter som sammanhänger med verkställandet av direktivet skall ges och publiceras före ingången av 1997. Direktivet skall tillämpas nationellt från ingången av juli 1997. Med direktivet sammanhänger en övergångstid som fortgår till utgången av juni 1999 och under vilken det är tillåtet att nationellt sätta i omlopp samt ta i bruk hissar och säkerhetskomponenter som stämmer

överens med de nationella stadganden som gällde när direktivet trädde i kraft. Genom direktivet upphävs ovan nämnda direktiv enligt det gamla förfarandet vid ingången av juli 1999.

1.3. Bedömning av nuläget

Elsäkerhetens nivå

Antalet elolyckor med dödlig utgång har fortsättningsvis minskat och det är också i övrigt litet i förhållande till andra olyckor med dödlig utgång. Offren har under de senaste åren varit andra än fackmän inom elbranschen och ofta har orsaken till olyckan varit vårdslöshet. Den elmateriel som är i användning är säker till sin konstruktion. Elinstallationerna är också i allmänhet gjorda av bra installationsmaterial och de har utförts av övervakade elentreprenörer. Elmateriel som strider mot föreskrifterna finns till salu i mycket liten utsträckning. Orsaken till olyckorna har i huvudsak varit antingen felaktig användning av elmateriel eller reparationer eller installationer utförda av personer som saknar yrkeskunskaper.

Elbränder förorsakar i medeltal sex dödsfall per år, medan ca 90 personer årligen dör i samtliga eldsvådor. Enligt Försäkringsbolagens Centralförbunds statistik sker årligen i medeltal 1 700 ersättningsgilla brandolyckor som har förorsakats av el. I samband med användningen av hissar har ytterst få allvarliga olyckor skett under de senaste åren. År 1994 skedde en hissoolycka med dödlig utgång, den föregående skedde år 1986. Två hissoolyckor som orsakade bestående skador skedde under 1994, under de senaste tio åren har de varit i medeltal färre än ett fall per år.

Elsäkerhetsmyndigheten

Elsäkerhetsfrågorna har i ellagen koncentrerats hos en offentligrättslig förening med namnet Elinspektionscentralen, som sköter både tekniska besiktningssuppgifter och myndighetsuppgifter. Genomförandet av principerna med den gemensamma marknaden förutsätter att besiktning- och myndighetsuppgifterna i tillräcklig utsträckning fördelas på olika organisationer samt att besiktningssuppgifterna släpps fria för konkurrens.

Elsäkerhetsföreskrifterna

Elinspektionscentralen har med stöd av ellagen meddelat detaljerade tekniska föreskrifter. I enlighet med statsrådets principbeslut av den 3 december 1992 om utvecklandet av den tekniska besiktningens verksamhet skall myndigheter på en lägre nivå än ministerierna i regel inte längre ha rätt att utfärda förpliktande normer.

Installationsbesiktning

Den installationsbesiktning som elverken utför har varit lagstadgad verksamhet från ingången av år 1980, även om elverken också tidigare övervakade elanvändarnas anläggningar. Elverken har varit skyldiga att besikta de elanläggningar som skulle anslutas till deras distributionsnät. Samtidigt har de övervakat elentreprenörernas verksamhet. Elverkens ställning som offentliga serviceinrättningar genomgår en kraftig förändring i och med att elmarknaden liberaliseras. Myndighetsrollen lämpar sig inte längre för elverken. Myndighetsbesiktningar av elanläggningarna anses också i sin nuvarande form delvis onödiga och systemet tungt.

Elentreprenader

I dagens läge krävs att elentreprenörerna har tillstånd av myndigheten. Systemet för övervakning av elentreprenader är emellertid komplicerat. Möjligheterna att ingripa i entreprenader som strider mot författningarna är inte heller till alla delar tillräckliga.

Elplanering

För elplanering har det krävts tillstånd av Elinspektionscentralen sedan ingången av 1974. Myndigheterna har emellertid i praktiken inte haft möjlighet att ingripa i planeringens nivå eller innehåll.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

2.1. Mål och medel

För tillsynen över elsäkerheten föreslås det att en ny lag, elsäkerhetslagen, skall stiftas. Målet är att i lagen fastställa den allmänna nivån för elsäkerheten samt stadga om till-

räckliga metoder för tillsynsmyndigheten för att elsäkerhetens nivå inte skall sjunka. Härvid kan Europeiska gemenskapens (EG) direktiv för elbranschen också genomföras på en lägre författningsnivå än genom lag.

I elsäkerhetslagen eftersträvas en klarare och flexiblare avgränsning av lagens tillämpningsområde än vad som är fallet i ellagen. Till den nuvarande ellagens tillämpningsområde hör i princip många sådana apparater som fungerar med el vilkas egenskaper som sammanhänger med el inte förorsakar fara. Å andra sidan måste man i synnerhet i samband med EG-direktiven bereda sig på sådana situationer där det är ändamålsenligt att genomföra direktiven i sin helhet med stöd av någon annan lag än elsäkerhetslagen också om de delvis hänför sig till elsäkerheten. Motsvarande gäller i fråga om materiel och anläggningar (t.ex. hissar) där det är ändamålsenligt att ordna säkerhetstillsynen i sin helhet uttryckligen i samband med elsäkerhetstillsynen.

En betydande del av elanläggningarna förutsätter i dagens läge myndighetsbesiktning i samband med att de tas i drift. Besiktningarna sköts av de lokala elverken samt Elinspektionscentralen. Området för myndighetsverksamheten bör dock begränsas till sådana uppgifter som förutsätter utövande av offentlig makt. Övriga uppgifter kan skötas av behöriga personer eller organisationer. Målet med förslaget är att omorganisera den tekniska besiktningens verksamhet så att de tekniska besiktning- och provningsuppgifterna skiljs åt från myndighetsuppgifterna. Ett sådant besiktningssystem skulle motsvara principerna i Europeiska gemenskapernas rättsakter bl.a. i fråga om organiserandet av marknadsövervakningen av produkterna. Samtidigt skapas också möjligheter att släppa besiktning- och provningsuppgifterna fria för konkurrens. Dessutom är avsikten att betona elanläggningsbyggarens eget ansvar för att anläggningen är säker samt att minska besiktningarna, om säkerheten kan tryggas på annat sätt. För myndighetsuppgifter med anknytning till teknisk säkerhet och pålitlighet har en säkerhetsteknikscentral inrättats. Den inledde sin verksamhet vid ingången av november 1995 och den lyder under handels- och industriministeriet.

Målet med propositionen är också att uppgiften att utfärda detaljerade bindande normer skall överföras från tillsynsmyndigheten till ministeriet. Handels- och industri-

ministeriet skall meddela tekniska föreskrifter som kompletterar elsäkerhetslagen och den förordning som skall ges med stöd av den. Säkerhetsteknikcentralen skall meddela myndighetsanvisningar.

Skador som förorsakas av el hör till produktansvarslagens tillämpningsområde. Tillämpningen av stadgandena i produktansvarslagen på skador som har förorsakats av el kan dock medföra svåra problem i fråga om bevisning och tolkningar. För att trygga den skadelidandes ställning och möjliggöra fullständig ersättning föreslås det att innehavaren av en elanläggning också i fortsättningen skall vara skadeståndsskyldig för elolyckor utgående från ett strikt ansvar enligt ellagen.

Målet är dessutom att med övergångsstadganden försäkra sig om att totalrevideringen av de stadganden som gäller elsäkerheten inte medför plötsliga förändringar i sådana fysiska och juridiska personers ställning vilka nu har rätt att utföra arbeten inom elbranschen eller att ansvara för dem.

2.2. De viktigaste förslagen

Det föreslås att i elsäkerhetslagen skall stadgas om frågor i anslutning till elsäkerheten, undvikande av störningar som beror på el samt ersättandet av elskador. Utgångspunkten är att elsäkerhetslagen skall tillämpas på materiel och anläggningar vilkas elektriska eller elektromagnetiska egenskaper kan medföra fara eller störning.

I lagen skall de krav som skall ställas på elmateriels och elanläggningars säkerhet, störningsfrihet och störningstolerans definieras på en allmän nivå. De detaljerade föreskrifter som behövs meddelas av handels- och industriministeriet samt de tillämpningsanvisningar som sammanhänger med dem meddelas av säkerhetsteknikcentralen.

För utförandet av reparations- och underhållsarbeten på elmateriel samt byggnads-, reparations-, underhålls- och driftsarbeten på elanläggningar skall ställas villkor om vilka ministeriet skall bestämma närmare. Den behörighet som skall krävas av dem som arbetar inom elbranschen skall bedömas av och behörighetsintyg utfärdas av ett bedömningsorgan som utnämns av handels- och industriministeriet.

Reparation och underhåll av elmateriel samt byggande, reparation och underhåll av elanläggningar skall förutsätta att anmälan

görs till myndigheten. Däremot skall någon anmälan inte längre förutsättas för elplanering.

I fråga om certifieringen av elmateriels säkerhet föreslås inga principiella ändringar. För elmateriel krävs ingen obligatorisk förhandsbesiktning. Om handels- och industriministeriet inte har bestämt något annat, skall försäljarna av elmateriel dock på begäran kunna påvisa att den materiel som hålls till salu stämmer överens med kraven. Ministeriet kan förordna att en tillverkare eller importör av elmateriel skall göra anmälan om sin verksamhet till elsäkerhetsmyndigheten. Ministeriet kan också fastställa olika märken med vilka en materiel-tillverkare kan försäkra att materielen uppfyller kraven.

Innan en elanläggning tas i drift skall en ibruktagningsbesiktning alltid göras. För dessa skall i huvudsak de entreprenörer som har byggt elanläggningarna ansvara. Handels- och industriministeriet kan bestämma att på en elanläggning dessutom skall utföras en certifieringsbesiktning, som beroende på anläggningens omfattning kan utföras antingen av en auktoriserad besiktningsman eller av ett besiktningsorgan. En entreprenör som av elsäkerhetsmyndigheten särskilt har beviljats rätt till detta skall till vissa delar också själv kunna certifiera en elanläggnings säkerhet. Handels- och industriministeriet skall kunna bestämma att elanläggningar av vissa slag dessutom skall genomgå periodiska besiktningar.

En distributionsnätinnehavare skall vara skyldig att till vissa delar föra register över elanläggningarna på sitt ansvarsområde.

Den högsta ledningen av den tillsyn som gäller iakttagandet av denna lag och de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den ankommer på handels- och industriministeriet. Den egentliga övervakningen skall skötas av säkerhetsteknikcentralen. I lagen skall ges de befogenheter för myndigheten som är nödvändiga med tanke på övervakningen.

I lagen bibehålls den nuvarande ellagens stadganden om skada och olägenhet. För innehavaren av elmateriel eller en elanläggning stadgas ett strikt skadeståndsansvar för eskador. Lagen ingriper inte i tillämpningen av andra skadeståndssystem. I lagen regleras också den fara eller störning som en elanläggning förorsakar en annan elanläggning. Huvudregeln är att ägaren till den anlägg-

ning som byggts senare skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att avlägsna störningen eller faran. Avsikten är att bevara det system för reparation av skador som finns i ellagen.

I fråga om ändringssökande hänvisas till lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50).

Om det inte i någon annan lag stadgas om strängare straff, skall för brott mot elsäkerhetslagen kunna dömas till böter. Straffstadgandet skall kompletteras med stadganden om förverkandepåföljd.

Med övergångsstadganden i lagen garanteras att dess ikraftträdelse inte medför plötsliga ändringar i de personers ställning som i dagens läge har rätt att utföra arbeten inom elbranschen eller att ansvara för dessa arbeten. Med övergångsstadgandet eftersträvas också att tillgången på besiktningstjänster skall vara säkrad i det läge då ändringarna pågår.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

Förslaget inskränker klart området för myndighetsfunktionerna jämfört med nuläget. Besiktnings- och bedömningsuppgifterna övergår i huvudsak till organisationer och personer som har konstaterats vara kompetenta och vilka i ett konkurrensläge producerar nödvändiga elsäkerhetstjänster. Verksamheten finansieras i dagens läge med avgifter som uppbärs för tjänsterna och om vilka stadgas genom förordningar, med undantag av marknadsövervakningen. De stadgade besiktnings- och övervakningsavgifterna står dock inte alltid direkt i relation till kostnaderna för åtgärderna.

I sin helhet är de ekonomiska verkningarna av förslaget inte betydande, men avgifterna inriktas mera exakt än i dagens läge. När besiktnings- och provningsverksamheten släpps fria för konkurrens bedöms detta medföra kostnadsinbesparingar i och med att verksamheten blir effektivare. Slopandet av sådana besiktningar som inte längre anses nödvändiga innebär också kostnadsinbesparingar som en följd av sparad tid och arbetsinsats. Dessutom försöker man bättre än i dagens läge inrikta övervakningsåtgärderna och de kostnader dessa medför på sådana verksamhetsidkare vilkas verksamhet strider mot författningarna.

Vid övervakningen av elanläggningar slopas myndighetsbesiktningarna nästan helt. Tyngdpunkten förskjuts till besiktningstjänster som erbjuds på kommersiell grund, varvid verksamheten skall täcka de kostnader den medför. Detta torde i några fall innebära en ändring av besiktningssavgifterna jämfört med de besiktningssavgifter som elverken i dagens läge uppbär i lika stora belopp och om vilka stadgas i förordning.

I marknadsövervakningen av elmateriel sker inga större ändringar. Uppgiften har genom en ändring av ellagen överförts på säkerhetsteknikcentralen, som dock inte har någon egen provningsverksamhet. De provinser som ansluter sig till övervakningen har man för avsikt att köpa av provningsorgan som har konstaterats vara kompetenta. Kostnaderna för den allmänna övervakningen måste täckas med medel ur budgeten såsom i dagens läge, men enligt förslaget skall kostnader för utredningar och undersökningar kunna uppbäras av materiellens försäljare eller importör, om materielen visar sig strida mot stadgandena.

Säkerhetsteknikcentralens allmänna elsäkerhetsövervakning finansieras med budgetmedel. För registrering och andra prestationer uppbärs avgifter enligt lagen om grunderna för avgifter till staten. Finansieringen av säkerhetsteknikcentralens verksamhet har beskrivits närmare i regeringens proposition om inrättandet av centralen (RP 38/1995 rd).

3.2. Verkningar på organisation och personal

För verkningarna på organisation och personal har i fråga om Elinspektionscentralen redogjorts i den regeringsproposition om inrättandet av säkerhetsteknikcentralen som nämns ovan. Vid säkerhetsteknikcentralen är det möjligt att inrätta högst 30 nya tjänster för uppgifter som hänförs till elsäkerheten. Avsikten är att tjänsterna skall besättas med den personal som frigörs från Elinspektionscentralen. Elinspektionscentralens provnings- och besiktningssverksamhet har överförts eller överförs som bäst till bolag som ägs av Elinspektionscentralen, till vilka också personal har övergått eller övergår som bäst. Som en följd av arrangemanget måste personalen minskas i någon mån.

Avsikten med övergångsstadgandet i lagen är att ge de nuvarande elverken en möjlighet att om de så vill under en övergångstid göra

certifieringsbesiktningar av elanläggningar. Följaktligen inverkar den föreslagna lagen inte i väsentlig grad på ställningen för elverkens installationsbesiktningssmän.

3.3. Verkningar på miljön

Ett syfte med den föreslagna lagen är att förhindra oskäliga elektriska och elektromagnetiska störningar av elmateriel och elanläggningar.

3.4. Verkningar för medborgarna

Avsikten är att elverkens installationsbesiktningar skall omvandlas till kommersiell verksamhet som utförs av behöriga och opartiska organ och besiktningssmän samt entreprenörer som uppfyller de stadgade kraven. Detta innebär att i stället för systemet med jämna priser, vilket baserar sig på avgiftsförordningar, kommer en prissättning enligt kostnadsprincipen. De som behöver tjänster blir tvungna att betala för varje besiktning i enlighet med de kostnader som den ger upphov till. Ändringen bedöms i någon mån förorsaka regionala skillnader i besiktningssavgifterna. Å andra sidan blir installationsbesiktningen smidigare. Avsikten är att den obligatoriska besiktningen av elinstallationer i mindre objekt, såsom bostäder och egnahemshus, helt skall slopas efter en övergångsperiod.

4. Beredningen av propositionen

4.1. Beredningskedan och beredningsmaterial

Handels- och industriministeriet tillsatte i februari 1992 en kommission som fick i uppdrag att utreda vilka lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder som var nödvändiga för att reformera den nuvarande ellagens stadganden om elsäkerhet. I kommissionen var handels- och industriministeriet, finansministeriet, elverken, elbranschens entreprenörer och arbetstagarare, industrin samt elmaterielens importörer och handelsmän representerade. Som experter hördes representanter för Elinspektionscentralen. Kommissionen avlät i juni 1992 ett mellanbetänkande om de ändringar som behövdes innan avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet trädde i kraft, och med stöd av dessa ändringar reviderades ellagen (RP 258/1992 rd). Kom-

missionen fick sitt förslag till elsäkerhetslag färdigt i mars 1993.

Våren 1995 tillsatte handels- och industriministeriet en arbetsgrupp som skulle fortsätta att bereda lagstiftningen om elsäkerheten. I arbetsgruppen var utöver ministeriet också elbranschens entreprenörer, arbetstagarer, industrin, elverken, Elinspektionscentralen och säkerhetsteknikcentralen representerade.

Den föreslagna lagen har anmälts till kommissionen, som har gett ett detaljerat utlåtande om den. Enligt detta utlåtande får lagen inte träda i kraft före den 29 januari 1996.

4.2. Utlåtanden

Handels- och industriministeriet bad om utlåtanden över elsäkerhetskommissionens förslag till elsäkerhetslag våren 1993.

Sommaren 1995 bad ministeriet också om utlåtanden över det ändrade lagförslag som arbetsgruppen hade utarbetat. Remissinstanserna hade i regel inget att anmärka på principerna i lagförslaget.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Med stöd av 7 § 1 mom. lagen om säkerhetsteknikcentralen (1071/95) kan på säkerhetsteknikcentralen genom förordning

överföras de myndighetsuppgifter som stadgats ankomma på Elinspektionscentralen. Detta ärende bereds så att säkerhetsteknikcentralen den 1 april 1996 börjar sköta de myndighetsuppgifter som det i ellagen har stadgats att Elinspektionscentralen skall handha. Samtidigt skall förordningen om Elinspektionscentralen (428/79) upphävas. I samband med upphävandet kan det utfärdas stadganden om arrangemangen under övergångsperioden. Då skulle de övergångsstadganden som har föreslagits i 59 § 1 mom. och 60 § 1 mom. elsäkerhetslagen inte längre behövas. Dessutom borde det övergångsstadgande som föreslagits bli 60 § 2 mom. ändras med beaktande av att den uppgift som har hört till Elinspektionscentralen har överförts på säkerhetsteknikcentralen.

En förordning om utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för explosionsfarliga luftblandningar bereds som bäst och avsikten är att genom den skall rådets direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för användning i explosionsfarliga omgivningar (94/9/EG) fås att träda i kraft. Avsikten är att förordningen skall ges med stöd av lagen om explosionsfarliga ämnen (263/53) och ellagen. Sedan ellagen har upphävts genom elsäkerhetslagen vore det dock nödvändigt att behålla förordningen i kraft. Detta borde nämnas i övergångsstadgandet, om förordningen ges innan förslaget till elsäkerhetslag har behandlats.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslaget

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. I paragrafen skall fastställas att syftet med lagen är att hålla användningen av elmateriel eller elanläggning säker, förhindra skadliga verkningar av elektromagnetiska störningar som förorsakas av elanvändningen som att trygga ställningen för en sådan person som har lidit skada genom förmedling av elström eller magnetfält från elmateriel eller elanläggning. För att detta syf-

te skall kunna uppnås föreslås det att i lagen skall stadgas vilka krav som skall ställas på elmateriel och elanläggningar, hur överensstämmelse med dessa krav kan påvisas och hur överensstämmelsen kan övervakas. Vidare skall i lagen stadgas om arbeten i elbranschen och övervakningen av dem samt om särskild skadeståndsskyldighet för innehavare av elmateriel eller elanläggning.

2 §. Lagen skall tillämpas på sådan elmateriel och sådana elanläggningar som används för elproduktion, elöverföring eller eldistribution eller vilkas användning till

någon del baserar sig på utnyttjandet av el. Till åtskillnad från vad som är fallet i fråga om den gällande ellagen skall sådan materiel och sådana anläggningar som inte kan förorsaka fara eller skadliga störningar inte omfattas av tillämpningsområdet.

I 2 mom. klargörs att elsäkerhetslagen skall kunna tillämpas på alla krav som gäller hissars säkerhet. I hissar kan felaktig funktion hos en styr- eller säkerhetsanordning medföra en betydande risk för skada, fastän själva risken inte orsakas av elström eller elspänning. I Finland gäller ingen lag som skulle kunna tillämpas på hissar. Därför skall de krav i fråga om hissar som gäller elsäkerhet och även mekanisk säkerhet ställas med stöd av elsäkerhetslagen, ifall om detta stadgas genom förordning. Med hiss avses främst en anordning som rör sig mellan olika plan, som är avsedd för befordran av personer eller gods och som har en korg som rör sig längs ledskenor i en vinkel mot horisontalplanet överstigande 15 grader. Detta motsvarar definitionen i hissdirektivet. Sådana lyft- och förflyttningsanordningar för personer som till sitt driftsändamål kan jämföras med hissar är t.ex. personpaternosterhissar, hissar för handikappade, snedhissar samt rulltrappor och rullramper. På installandet och driften av dessa anordningar skall med stöd av elsäkerhetslagen kunna ställas krav som gäller elsäkerheten och den mekaniska säkerheten.

I 3 mom. preciseras den allmänna regel som nämns i 1 mom. Stadgandena i elsäkerhetslagen skall också tillämpas på telenät, teleterminalutrustning och radioutrustning till den del som dessa kan medföra sådan fara som avses i 5 § 1 punkten. Dessutom skall lagen tillämpas på sådana störningar som telenät, teleterminalutrustning eller radioutrustning förorsakat och som avses i 5 § 2 punkten och om vilka inte stadgas i telelagen eller radiolagen.

Stadgandet i 4 mom. motsvarar 1 § 4 mom. ellagen och avsikten med det är att förhindra att de lagar som gäller säkerhetstillsynen inom elbranschen överlappar varandra. Lagen tillämpas inte, om nödvändiga åtgärder för undvikande av fara eller störning har stadgats eller bestämts i någon annan lag eller i författningar som utfärdats med stöd av en sådan. Följaktligen skall elsäkerhetslagen inte tillämpas t.ex. på utsläppandet på marknaden eller ibruktageandet av maskiner som drivs med el, till den del det

om dessa bestäms i det statsrådsbeslut om maskiners säkerhet (1314/94) som getts med stöd av lagen om skydd i arbete. Med stöd av 1.5.1 punkten i den bilaga till statsrådsbeslutet som gäller grundläggande hälso- och säkerhetskrav skall de särskilda föreskrifter som meddelats om elmateriel dock tillämpas på de strukturella kraven i fråga om elmateriel enligt spänningsgränserna. Huvudregeln skall fortsättningsvis vara att de föreskrifter som gäller elsäkerhet skall träda i kraft med stöd av elsäkerhetslagen.

Enligt 5 mom. skall elmateriel och elanläggningar som är avsedda för export också i fortsättningen höra till ellagens tillämpningsområde endast i de fall och till de delar som av Finland ingångna internationella avtal förutsätter detta. Främst behövs stadgandet för att de förpliktelser som EU-medlemskapet medför skall kunna uppfyllas.

3 §. Enligt paragrafen skall undantag från stadgandena i elsäkerhetslagen kunna göras i fråga om försvarsförvaltningens anläggningar i enlighet med vad som närmare stadgas genom förordning. Motsvarande stadgande finns i 1 § 3 mom. i den nuvarande ellagen. Denna fullmakt att ge förordning är det nödvändigt att fortsättningsvis bibehålla. Med stöd av förordningen om försvarsministeriets och försvarsmaktens elanläggningar och kraftverk (664/91) svarar försvarsministeriet i dagens läge för övervakningen av säkerheten hos elanläggningar i sådana objekt som måste hemlighållas med tanke på landets försvar och vilka har specificerats i förordningen. Försvarsministeriets elmateriel och elanläggningar skall i regel förutsättas ha samma elsäkerhetsnivå som annan elmateriel. Dessutom skall försvarsministeriet också kunna låta ett auktoriserat besiktningsorgan eller en auktoriserad besiktningsman besikta dess anläggningar enligt ministeriets eget behov och egen prövning, men för de av försvarsförvaltningens anläggningar som särskilt har definierats skall inte förutsättas obligatoriska besiktningar som utomstående utför.

4 §. I paragrafen ingår definitioner på vissa centrala termer som används i lagen. Med *elmateriel* avses en apparat, maskin eller anordning vars drift baserar sig på el och av vilken eller i fråga om vilken krävs vissa eltekniska egenskaper. De flesta hushållsapparater är typisk elmateriel. Men också sådana apparater, maskiner, anordningar och

förnödenheter som är avsedda för elproduktion, elöverföring, eldistribution och elanvändning är elmateriel, om av dem eller i fråga om dem krävs vissa eltekniska egenskaper. Sålunda skall t.ex. elinstallationsförnödenheter anses som elmateriel.

En elanläggning skall, på samma sätt som i den nuvarande ellagen, definieras som en mera omfattande funktionell helhet än elmateriel. Definitionen täcker anläggningar från generatorer och elöverföringsledningar till elinstallationer i arbetslokaler och bostadslägenheter.

Med *telenät* och *teleterminalutrustning* samt *radioutrrustning* avses sådan elmateriel eller sådana elanläggningar på vilka tillämpas telagen eller radiolagen.

Avvikande från den nuvarande ellagen skall *besiktning* definieras. Besiktning som begrepp används inte längre enbart för en åtgärd som myndigheterna vidtar, utan med den skall avses ett förfarande genom vilket besiktningsobjektets överensstämmelse med kraven bedöms med olika metoder.

Definitionen av begreppet *elskada* har begränsats jämfört med definitionen i ellagen till att gälla endast sådan skada som förorsakats genom elmateriels eller elanläggnings elström eller magnetfält. Orsaken till detta är att elsäkerhetslagen får ett annorlunda tillämpningsområde än det ellagen har.

Med *ministerium* avses handels- och industriministeriet. I enlighet med statsrådets principbeslut av den 29 december 1995 (anvisningar för beredningen av ändringar av ministeriernas verksamhetsområden samt stadganden om verksamhetsområdena) skall i lagen dock stadgas att med ministerium avses det behöriga ministeriet, om vilket stadgas närmare genom förordning. Då kan det bli frågan om en förordning som ges med stöd av elsäkerhetslagen eller om statsrådets reglemente.

Med *elsäkerhetsmyndighet* skall avses säkerhetsteknikcentralen. Definitionen för *distributionsnättsinnehavare* skall sammanfalla med den definition som finns i elmarknadslagen (386/95).

2 kap. Elsäkerhetens nivå

5 §. Paragrafen skall innehålla elsäkerhetslagens centrala materialrättsliga stadgande. För uppnående av elsäkerhet och för undvikande av störningar skall i paragrafen på en

allmän nivå definieras hur elmateriel och elanläggningar skall planeras, byggas, tillverkas och repareras samt hur de skall underhållas och användas. Innehållet i paragrafen skall motsvara 4 § i den nuvarande ellagen. Utgångspunkten är att elmateriel och elanläggningar inte skall få förorsaka fara för liv, hälsa eller egendom. Elmateriel eller elanläggning får inte heller orsaka elektriskt eller elektromagnetiskt oskäliga störningar. Eftersom en driftsmiljö som är fullständigt fri från störningar i praktiken inte kan åstadkommas, förutsätts också att elmateriel och elanläggningar har skälig störningstolerans. Kravet är att elmateriel eller elanläggningar fungerar som avsett också inom det fält som annan elmateriel och andra elanläggningar förorsakar.

6 §. För att elsäkerheten skall kunna upprätthållas förutsätts en tämligen detaljerad reglering av de tekniska lösningarna. Enligt paragrafen skall närmare föreskrifter om den säkerhetsnivå som avses i 5 § meddelas av handels- och industriministeriet. Med stöd av denna fullmakt skall det också i fortsättningen vara möjligt att med ett ministeriebeslut få de EG-direktiv som gäller planering och tillverkning av elmateriel samt ändringar av dessa att träda i kraft. På de områden där det ännu inte finns internationellt harmoniserade stadganden skall nationella bestämmelser fortfarande utfärdas.

7 §. I ellagen har transportabla elanläggningar till vissa delar jämställts med elmateriel, eftersom det i allmänhet är frågan om en serietillverkad produkt som finns allmänt till salu. Detta jämställande har främst använts för husvagnar och husbilar samt för konstruktionselement som innehåller elinstallationer. Enligt paragrafen skall möjligheten till ett dylikt jämställande göras allmännare så att det gäller å ena sidan samtliga stadganden i lagen och å andra sidan alla sådana elanläggningar som till följd av sitt tillverknings- eller driftssätt kan jämföras med elmateriel. Möjligheten till jämställande skall dock förutsätta att ministeriet har bedömt att detta är ändamålsenligt. Genom detta stadgande förbereder man sig samtidigt på att den harmonisering av säkerhetskraven som sker inom EU kommer att utsträckas till vissa elanläggningar.

3 kap. Arbeten i elbranschen

8 §. I paragrafen skall det ställas krav i

fråga om underhålls- och reparationsarbeten på elmateriel samt i fråga om byggnads-, reparations-, underhålls- och driftsarbeten på elanläggningar. För planeringen av elarbeten skall i enlighet med praxis i andra länder inte längre ställas några formella behörighetskrav.

Enligt 1 mom. skall till ledare av arbetena utnämnas en fysisk person, vars behörighet har konstaterats enligt 10 §. Enligt gällande praxis utnämns den som leder arbetena till ledare av elarbeten i fråga om reparations- och underhållsarbeten på elmateriel samt i fråga om byggnads- och reparationsarbeten på elanläggningar. Den som leder drifts- och underhållsarbeten på elanläggningar utnämns till driftsledare.

Motsvarande behörighet som ledare av arbetena eller i övrigt tillräcklig dokumentering av yrkesskickligheten skall krävas av dem som självständigt utför och övervakar arbetena. Dessutom skall det förutsättas att behöriga lokaliteter och arbetsredskap samt normerna om elsäkerheten står till förfogande. Ministeriet skall med stöd av 3 mom. närmare bestämma om behörighet och krav i fråga om yrkesskicklighet samt vid behov om lokaliteter och arbetsredskap.

Med stöd av 2 mom. skall för de arbeten som är av engångskaraktär eller om vilka ministeriet bestämmer närmare och som endast kan förorsaka ringa sådan fara eller störning som avses i 5 § inte krävas någon ledare av arbetena. I fråga om arbeten av engångskaraktär skall kravet om en ledare av arbetena kunna slopas främst om det är frågan om elarbete i en bostad eller bostadsbyggnad som den som utför elarbetet eller en nära släkting till honom har i sin besittning. Tillräcklig kunskap och skicklighet skall dock också krävas för dessa arbeten samt för små arbeten inom elbranschen som andra än elbranschens fackmän skall kunna tillåtas göra när dessa arbeten endast kan förorsaka ringa fara eller störning. Ministeriet skall närmare fastställa också dessa arbeten.

Ministeriet skall särskilt kunna bestämma för hurudana elanläggningar det inte skall krävas någon ledare av arbetena i fråga om drifts- och underhållsarbeten. Avsikten är att förutsätta att en driftsledare utnämns ungefärligen i enlighet med praxis i den nuvarande ellagen för stora elanläggningar med en märkspänning om högst 1 000 V och anläggningar med en märkspänning om över

1 000 V.

9 §. För att det skall kunna säkerställas att de arbeten som sammanhänger med elmateriel och elanläggningar är riktigt gjorda är det ändamålsenligt att den som leder arbetena också klart ges ansvaret för att de stadganden och bestämmelser som gäller verksamheten följs.

Med stöd av 2 mom. skall den som leder arbetena ha i uppgift att svara för att verksamheten sker i enlighet med lagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Närmare bestämmelser om uppgifterna skall utfärdas av ministeriet med stöd av 3 mom. I praktiken skall uppgifterna anknyta till handledning av arbetet, säkerställande av arbetstagarnas yrkesskicklighet och vägledning av arbetstagarna samt till ombesörjande av arbetsredskapen och de yttre ramarna för arbetet.

Arbetet kan ledas endast av en sådan person som uppfyller de uppställda behörighetskraven. En väsentlig förutsättning är dessutom att personens ställning inom organisationen är sådan att han har faktiska möjligheter att sköta sin uppgift. För uppfyllandet av denna förutsättning skall personen å ena sidan antingen i egenskap av den som själv utövar verksamheten eller med stöd av ett anställningsförhållande ha en sådan ställning där han har makt att påverka de frågor som han ansvarar för och å andra sidan ha nära kontakt med arbetena. Anställningen förutsätter inte nödvändigtvis ett arbets- eller tjänsteförhållande, utan det kan också bli fråga om t.ex. en person som har ställning som bolagsman eller chef.

I fråga om drifts- och underhållsarbeten på en elanläggning kan ministeriet bestämma att den som leder arbetena dock inte, avvikande från huvudregeln, behöver vara anställd av elanläggningens innehavare. Det föreslagna stadgandet möjliggör bl.a. att innehavaren av elanläggningen och ett företag, i vars tjänst den som skall utnämnas till driftsledare är sinsemellan kan ingå ett serviceavtal om skötseln av driftsledarens uppgifter. Också i detta fall skall det krävas att driftsledaren är en fysisk person som har den behörighet som krävs och faktiska möjligheter att sörja för driftsledarens uppgifter. Förslaget ändrar rådande praxis, eftersom ett företag i dagens läge också kan vara driftsledare.

10 §. Bedömningen av behörigheten hos ledaren av arbetena och givandet av behörig-

hetsintyg avses bli omvandlade från myndighetsuppgifter till allmänna personbedömningsuppgifter, som skall kunna skötas av bedömningsorgan som ministeriet särskilt har utnämnt för detta. Ett bedömningsorgan skall uppfylla de krav om vilka stadgas genom förordning och som ministeriet med bistånd av elsäkerhetsmyndigheten också skall övervaka. Avsikten är att de principer som följs inom EU skall tillämpas på de krav som skall ställas och på bedömningsorganets rättigheter och skyldigheter. Avsikten är också att personregisterlagstiftningen skall beaktas när det stadgas om överlåtelse av personuppgifter.

Personbedömningarna och de behörighetsintyg som bedömningsorganet har beviljat skall med stöd av 2 mom. kunna utnyttjas också i fråga om andra än de personer som avses i 8 § 1 mom. 1 punkten.

11 §. En persons behörighet skall också kunna påvisas med ett utländskt behörighetsintyg eller motsvarande handling, om de krav som ligger till grund för den motsvarar de krav som ställs i Finland.

12 §. Med reparation av och underhållsarbeten på elmateriel samt med byggande och reparation av samt underhållsarbeten på elanläggningar sammanhänger ofta särskilda risker med tanke på arbetstagarnas och användarnas säkerhet, vilket gör att elsäkerhetsmyndighetens tillsyn fortsättningsvis behövs. För tillsynen skall förutsättas att den som utövar verksamheten gör en anmälan till elsäkerhetsmyndigheten.

Verksamheten skall med stöd av 2 mom. dock vara beroende av anmälan endast om den utövas i näringssyfte eller om den sammanhänger med näringsverksamhet, om inte ministeriet av elsäkerhetsskäl bestämmer något annat. För verksamhet av engångskaraktär eller för begränsad verksamhet som kan jämföras med sådan behöver anmälningar inte göras till elsäkerhetsmyndigheten, om ministeriet bestämmer detta. I fråga om drifts- och underhållsarbeten anses det i allmänhet tillräckligt med en anmälan om driftsledaren.

4 kap. Certifiering av elmateriels säkerhet

13 §. Paragrafen skall motsvara 36 § i el-lagen. Enligt paragrafen skall, när elmateriel saluförs eller i övrigt överläts till någon annan, säljaren eller överlåtaren kunna visa att materielen eller tillverkningen av den upp-

fyller uppställda krav. Stadgandet skall också tillämpas på materiel som skall exporteras, om avtal som binder Finland förutsätter detta. Ministeriet skall dock med stöd av 2 mom. kunna bestämma att det för materiel och anläggningar som är av viss typ, t.ex. endast medför ringa fara, inte behövs sådan dokumentering.

Anmälningsförfarandet enligt 3 mom. är avsett att bli utnyttjat vid marknadsövervakningen. Anmälningarna skall göras till elsäkerhetsmyndigheten som kan inrikta sin övervakning utgående från dem. Anmälan skall främst innehålla namn och kontaktuppgifter i fråga om importören eller tillverkaren samt de materielgrupper som denne importerar eller tillverkar. Anmälningsförfarandet har i dagens läge inriktats främst på materielgrupper som är avsedda för allmänt bruk.

14 §. Ministeriet skall kunna bestämma att som sådan dokumentering som i 13 § förutsätts för elmateriel av en viss typ skall kunna användas certifieringsåtgärder av provnings-, besiktnings- och certifieringsorgan och besiktningsorgan som utövar motsvarande verksamhet. Stadgandet är nödvändigt för att de EG-direktiv som gäller olika slag av elmateriel skall kunna fås att träda i kraft. Av särskilda skäl, t.ex. vad gäller säkerheten för stickkontaktsystem, skall ministeriet med stöd av 2 mom. kunna bestämma att åtgärderna är obligatoriska.

Ministeriet utnämner besiktningsorganen och de skall uppfylla de krav om vilka stadgas genom förordning. Avsikten är att de principer som följs inom EU skall tillämpas i fråga om dessa krav samt de rättigheter och skyldigheter som ankommer på organen. Det kan finnas flera organ och de är verk samma enligt företagsekonomiska principer. Ministeriet skall övervaka organens verksamhet och härvid bistås av elsäkerhetsmyndigheten.

I enlighet med internationella avtal eller ministeriets bestämmelser kan också åtgärder som motsvarande utländska besiktningsorgan har vidtagit godkännas då det gäller att visa att elmateriel stämmer överens med kraven.

15 §. Paragrafen skall delvis motsvara 39 § ellagen. Ministeriet skall kunna fastställa särskilda märken som anger att elmateriel uppfyller de krav som ställts med stöd av 5 och 6 §§ elsäkerhetslagen.

Enligt 2 mom. skall ministeriet bestämma hur de fastställda märkena skall användas. I

fråga om användningen av CE-märket finns det i de olika direktiven bestämmelser som avviker från varandra. Bestämmelserna om användningen av märkena skall kunna ändras smidigt genom ett beslut av ministeriet, om det finns behov för detta. Ministeriet skall också kunna ställa begränsningar för användningen av märken som påminner om det fastställda märket. För att möjliggöra att de krav som baserar sig på EG-direktiven kan följas är det också nödvändigt att ge ministeriet rätt att begränsa användningen av vilseledande märken. På samma sätt skall användningen av andra märken i närheten av det fastställda märket rent allmänt kunna begränsas, ifall dessa hindrar att det märke som anger elsäkerheten kan urskiljas i mängden.

5 kap. Ibruktagning och drivande av elanläggningar

16 §. I denna paragraf skall begreppen *ibruktagning av elanläggning* och *ibruktagning för egentligt bruksändamål* definieras. Begreppen har stor betydelse vid de besiktningar som sammanhänger med övervakningen av elanläggningars säkerhet.

17 §. Med stöd av ellagen har handels- och industriministeriet förordnat om en obligatorisk myndighetsbesiktning för så gott som alla elanläggningar, enligt driftsmiljön och anläggningens omfattning antingen före ibruktagningen eller inom en viss tid efter ibruktagningen. Endast för små installationsarbeten har det räckt med en besiktning utförd av elanläggningens byggare, reparatör eller serviceman själv. Besiktningarna har gjorts av elverken och Elinspektionscentralen i myndighetsställning.

Syftet med elsäkerhetslagen är att betona verksamhetsidkarens och elanläggningsinnehavarens ansvar för att elsäkerhet uppnås och för övervakningen av den. Enligt paragrafen får en elanläggning tas i bruk först när det vid ibruktagningsbesiktningen har utretts att anläggningen inte medför sådan fara eller störning som avses i 5 §. Den som bygger en elanläggning skall alltid sörja för att ibruktagningsbesiktning görs före ibruktagningen.

Ministeriet skall bestämma på hurudana elanläggningar utöver ibruktagningsbesiktningen också skall utföras certifieringsbesiktning innan anläggningen tas i bruk för sitt egentliga bruksändamål eller i

vissa fall efter denna tidpunkt. Utgångspunkten skall vara att för små enkla elinstallationer i vanliga bostadslägenheter och egna hemshus skall inte förutsättas några obligatoriska besiktningar utförda av tredje part. Besiktningar utförda av tredje part skall förutsättas endast i fråga om krävande elanläggningar. Också i dessa fall skall besiktningsmannens uppgift i första hand vara att försäkra sig om att den som har byggt en elanläggning har sört för sina skyldigheter och att elanläggningen är säker.

Certifieringsbesiktning skall i de fall som ministeriet bestämmer kunna ersättas med certifiering utförd av en sådan elentreprenör som har fått särskild behörighet och som har byggt elanläggningen eller svarat för bygandet av den. Avsikten är att utnyttja elentreprenörernas kvalitetssystem som beaktar elsäkerhetsfrågor. Det skall vara möjligt för en dylik elentreprenör med särskild behörighet att använda sig av underentreprenader i objekt som han certifierar endast om en tillräcklig övervakning av underentreprenören har beaktats på ett kontrollerat sätt i kvalitetssystemet eller om underentreprenören uppfyller samma krav som huvudentreprenören.

18 §. För övervakning av elanläggningars säkerhet skall ministeriet kunna bestämma att elanläggningar som tagits i bruk skall anmälas till elsäkerhetsmyndigheten eller till den distributionsnätinnehavare på vars ansvarsområde anläggningen är belägen. Avsikten är att övervakningsregistren skall hållas så enkla som möjligt för att de inte skall försäkra onödiga kostnader.

Det är ändamålsenligt att till elsäkerhetsmyndighetens register anmäla endast sådana krävande elanläggningar som kan orsaka anseelig fara.

Det skall förutsättas att i distributionsnätinnehavarens register skall föras in sådana uppgifter om elanläggningen utgående från vilka det vid behov är möjligt att utreda anläggningens typ, innehavare, byggare och besiktningsman för att övervakningen av elsäkerheten eller brister och skador skall kunna utredas. Avsikten är att distributionsnätinnehavaren inte skall behöva sätta upp ett separat elsäkerhetsregister utan att nödvändiga uppgifter skall kunna föras in i existerande kundregister.

Eftersom det är ändamålsenligt att distributionsnätinnehavarens registerföring inbegrips i kunduppgiftssystemet inom distribu-

tionsnätsverksamheten, torde registreringen av de uppgifter som behövs för övervakningen av elsäkerheten inte medföra stora kostnader. För att bedömningen och beräkningen av kostnaderna i sig inte skall medföra onödiga kostnader, skall dessa kunna inbegripas i kostnaderna för nättjänsterna.

19 §. Skyldigheterna enligt lagen och ansvaret för säkerheten vill man klart låta åvila den som utövar verksamheten. Paragrafen skall definiera elanläggningens byggares ansvar för att sörja för åtgärder i anslutning till säkerställandet av en elanläggnings säkerhet. Först om den som har byggt elanläggningen försummar sina skyldigheter eller är förhindrad att fullgöra dem, övergår ansvaret på elanläggningens innehavare.

20 §. I gällande ellag finns det inget särskilt stadgande om periodiska besiktningar. För att elanläggningars säkerhet skall kunna garanteras har periodiska besiktningar dock förutsatts med stöd av beslut av handels- och industriministeriet.

Utgående från paragrafen skall ministeriet kunna bestämma att elanläggningar skall besiktas med jämna intervaller för att säkerheten hos elanläggningar som är i bruk skall kunna garanteras. Tidsfristen skall vid behov kunna fastställas olika lång för elanläggningar av olika slag. Innehavaren av en elanläggning skall sörja för de periodiska besiktningarna. Ministeriet utfärdar närmare bestämmelser om besiktningarna.

21 §. I gällande ellag finns inga särskilda stadganden om periodisk service på elanläggningar och inte heller om service- och underhållsprogram som skall göras upp för elanläggningar. I paragrafen stadgas att ministeriet skall kunna bestämma att elanläggningar av ett visst slag skall genomgå service med jämna intervaller och för elmateriel som kräver regelbunden service skall service- och underhållsprogram göras upp. Behörighetskraven för dem som utför service- och underhållsarbeten skall fastslås utgående från 3 kap.

22 §. En elentreprenör som har fått sådan särskild behörighet om vilken stadgas i förordning skall själv kunna certifiera säkerheten hos en elanläggning som han har byggt, i de fall som ministeriet har fastställt med stöd av 17 § och i vilka annars skall förutsättas certifieringsbesiktning utförd av en auktoriserad besiktningsman eller ett auktoriserat organ. De krav om vilka stadgas genom förordning skall kunna gälla bl.a. sak-

kunskap, organisation och säkerställande av kvalitet. Elsäkerhetsmyndigheten skall övervaka de elentreprenörer som den har godkänt och som har fått certifieringsrätt samt med jämna intervaller försäkra sig om att entreprenören uppfyller de uppställda kraven.

23 §. Certifieringsbesiktningar och periodiska besiktningar av elanläggningar kan utföras av en fysisk person som är en auktoriserad besiktningsman eller av ett auktoriserat organ. Ministeriet bestämmer närmare när endast ett auktoriserat organ skall kunna utföra en certifieringsbesiktning eller en periodisk besiktning. Främst blir det frågan om särskilt krävande objekt.

Periodiska besiktningar skall också kunna utföras av en näringsidkare till vars verksamhetsområde hör byggande och reparation av och underhållsarbeten på elanläggningar samt av en person som har behörighet att vara sådan ledare av arbetena som avses i 8 § 1 mom. 1 punkten. Dessa skall kunna utföra periodiska besiktningar i de fall som ministeriet närmare bestämmer. Det blir främst frågan om periodisk besiktning av tekniskt jämförelsevis enkla anläggningar.

24 §. Elsäkerhetsmyndigheten skall bevilja besiktningsmannen auktorisation och övervaka att villkoren uppfylls. Genom förordning skall stadgas om en auktoriserad besiktningsmans rättigheter och skyldigheter, om den behörighet och opartiskhet som personen förutsatts ha samt om övriga krav. Avsikten är att de krav som gäller en auktoriserad besiktningsman i mån av möjlighet skall ställas på samma nivå som de krav som enligt ellagen har ställts på de personer som leder och utför besiktningar i elverk.

De auktoriserade organen skall utnämnas av ministeriet. Om förutsättningarna för utnämning skall stadgas genom förordning. Avsikten är att de principer som följs inom EU tillämpas på de krav som ställs samt på de rättigheter och skyldigheter som ankommer på organen. Ministeriet skall med bistånd av elsäkerhetsmyndigheten övervaka verksamheten vid de organ som ministeriet har utnämnt.

Avsikten är att de behörighetsintyg som nämns i 10 § i tillämpliga delar skall kunna utnyttjas när yrkesskickligheten hos de personer som är anställda av en auktoriserad besiktningsman eller av ett auktoriserat organ bedöms.

6 kap. Tillsyn

25 §. Elsäkerhetsmyndigheten, d.v.s. säkerhetsteknikcentralen, skall under handels- och industriministeriets ledning och tillsyn övervaka att elsäkerhetslagen och de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas.

26 §. Om denna lag eller de stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den inte följs vid repareringen av eller underhållsarbetena på elmateriel eller vid byggandet eller repareringen av, underhållsarbetena på eller drivandet av elanläggningar, skall elsäkerhetsmyndigheten kunna förbjuda verksamheten eller fastställa gränser för den. Ett förfarande strider mot stadgandena och bestämmelserna t.ex. när en elinstallation eller reparerad elmateriel inte stämmer överens med elsäkerhetsföreskrifterna eller när elentreprenören eller elmaterielreparatören ger vilseledande eller bristfälliga uppgifter i samband med besiktningarna eller övervakningen. Detsamma gäller försummelse av anmälningsskyldigheten. En begränsning av verksamheten kan gälla t.ex. en viss elmateriels- eller elanläggningstyp i fråga om vilken verksamheten har stridit mot föreskrifterna. Verksamhetsförbudet kan också gälla för en viss tid.

27 §. Vid tillsynen över att elmateriel som stämmer överens med EG-direktiven är kravenliga är marknadsövervakningen den centrala metoden. Paragrafens 1 och 2 mom. motsvarar till sitt innehåll 37a § i ellagen. De gäller hela kedjan från tillverkningen av en produkt till försäljningen av den. Övervakningsmetoder skall kunna inrikta på varje länk i denna kedja, t.ex. på tillverkaren, importören, partiförsäljaren och minutförsäljaren. Övervakningsmetoderna i paragrafen skall tillämpas endast på elmateriel och om användningen av dem skall säkerhetsteknikcentralen besluta.

Den rätt att temporärt eller varaktigt förbjuda tillverkningen och marknadsföringen av en produkt som nämns i paragrafens 1 mom. 1 punkt motsvarar de rättigheter som i 12 § produktsäkerhetslagen har getts myndigheterna. Ett temporärt förbud skall kunna användas när produkten genom ändringar kan fås att stämma överens med kraven. Förbudet är varaktigt om en brist i produkten inte kan repareras eller om parten i fråga inte vill reparera den.

Med stöd av 1 mom. 2 punkten skall såda-

na ändringar kunna krävas i en produkt eller i tillverkningsprocessen att produkten efter detta stämmer överens med kraven. Inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet gäller den fria rörligheten för produkter endast införandet av dem på marknaden. Om en produkt som inte stämmer överens med kraven påträffas till salu, skall besiktning eller dokumentering av att produkten stämmer överens med kraven dock kunna ställas som villkor för att marknadsföringen av produkten skall få fortgå.

Om de begränsningar och ändringar som föreslagits i 1 mom. 1 och 2 punkten inte anses tillräckliga, skall elsäkerhetsmyndigheten med stöd av 3 punkten kunna förordna att en produkt som är i försäljarens, tillverkarens eller importörens besittning skall förstöras. Om det inte anses ändamålsenligt att förstöra produkten, skall myndigheten kunna förordna hur det i övrigt skall förfaras med den. Det föreslagna stadgandet motsvarar 13 § i produktsäkerhetslagen.

Det i 1 mom. 4 punkten föreslagna stadgandet om rätten att ålägga den som säljer, tillverkar eller importerar en produkt att offentligt informera om risker som ansluter sig till produkten motsvarar 14 § i produktsäkerhetslagen. Om näringsidkaren motsätter sig informerandet och det måste skötas snabbt, kan elsäkerhetsmyndigheten på näringsidkarens bekostnad själv informera om den fara som sammanhänger med produkten.

Marknadsövervakningens tvångsmedel skall också kunna användas i fråga om elmateriel som är tillverkad i Finland och skall föras ut till ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. På elmateriel som exporteras skall de tvångsmedel om vilka stadgas i 1 mom., i enlighet med det föreslagna 2 mom., kunna tillämpas endast när Finlands internationella avtalsförpliktelser förutsätter detta.

28 §. Paragrafen skall motsvara 13a § i produktsäkerhetslagen. Paragrafen skall komplettera 27 § och i den skall stadgas om de förfaranden som skall följas i fråga om elmateriel i konsumentens besittning och genom vilka risken för skada skall kunna avvärjas och konsumentens rättsliga ställning tryggas. Alternativ som kan komma i fråga är att reparera materielen, att byta ut den eller att häva köpet.

29 §. I paragrafen skall stadgas om elsäkerhetsmyndighetens åtgärder, om det upptäcks att elmateriel eller en elanläggning inte

stämmer överens med elsäkerhetslagen eller med de författningar som getts med stöd av den. En elanläggningsinnehavare skall ges en reparationsuppmaning för att reparera en brist inom en viss tid eller också skall det vid behov krävas att materielen eller anläggningen avskiljs från elnätet. Drivandet av distributionsnätsinnehavarens elanläggning skall dock inte kunna förbjudas, om förbudet medför oskäliga olägenheter för elanvändarna.

30 §. Om en auktoriserad besiktningsman eller ett auktoriserat organ i samband med en besiktning upptäcker att elmateriel eller en elanläggning medför omedelbar fara för liv eller egendom, skall den som utför besiktningen uppmåna innehavaren av elmaterielen eller elanläggningen att upphöra med att driva den och att avskilja den från elnätet. Med tanke på övervakningen skall elsäkerhetsmyndigheten alltid underrättas om elmateriel eller elanläggningar som medför omedelbar fara och som har upptäckts vid besiktningen och myndigheten skall efter detta vidta nödvändiga åtgärder.

Med stöd av 2 mom. skall den som utför en besiktning meddela innehavaren av elmateriel eller en elanläggning om fel och brister som minskar säkerheten.

31 §. Övervakningen av elsäkerheten grundar sig i stor utsträckning på uppgifter och anmälningar från dem som är föremål för övervakningen samt på stickprovskontroller av att dessa är riktiga. I synnerhet i samband med marknadsövervakningen och övervakningen av elarbetena kan också uppkomma ett behov av att för övervakningen få sådana uppgifter som det normalt inte föreligger någon skyldighet för de övervakade att tillhandahålla. För att möjligheterna att få uppgifterna skall kunna säkerställas skall elsäkerhetsmyndigheten ges rätt att av dem som övervakas få de uppgifter som är nödvändiga med tanke på övervakningen. Skyldigheten att överlåta uppgifter skall gälla innehavaren av en elanläggning samt den som bygger, tillverkar, importerar och säljer elmateriel och elanläggningar, i 3 kap. nämnda bedömningsorgan, i 4 kap. nämnda besiktningsorgan sam i 5 kap. nämnda auktoriserade besiktningsmän, auktoriserade organ och andra som utför besiktningar. Skyldigheten att ge upplysningar skall också kunna gälla olyckor, särskilt sådana olyckor som gäller de elanläggningar som är föremål för övervakningen.

Med stöd av 2 mom. skall elsäkerhetsmyndigheten vid behov ha en möjlighet att få de uppgifter som behövs vid övervakningen av elsäkerheten ur det distributionsnätsinnehavarens register som nämns i 18 §.

32 §. För genomförandet av övervakningen skall elsäkerhetsmyndigheten garanteras tillträde till de ställen som är centrala med tanke på övervakningen. Myndigheten skall dock inte ha rätt att få tillträde till elmateriels driftsställe, vilket är nödvändigt för att trygga privatliv och hemfrid enligt 8 § 1 mom. regeringsformen.

33 §. För säkerställande av att marknadsövervakningen av elmateriel är effektiv är det nödvändigt att garantera möjligheter för övervakningsmyndigheten att få materiel som provexemplar när detta är nödvändigt för att det skall kunna konstateras att materielen stämmer överens med kraven. Motsvarande stadgande finns i ellagen och produktsäkerhetslagen.

Enligt 2 mom. skall provexemplaren när så krävs ersättas enligt gängse pris, om inte elmaterielen visar sig strida mot kraven. Provexemplaren skall alltid i första hand tas av tillverkarna, importörerna och partiledet och först i andra hand av minutförsäljarna. Momentet är likadant som 58 § 2 mom. ellagen.

Om elmateriel inte uppfyller stadgandena eller bestämmelserna och elsäkerhetsmyndigheten blir tvungen att tillämpa något förbud eller krav som nämns i 27 § skall näringsidkaren kunna åläggas att ersätta också de kostnader som provningen och undersökningen medför. På detta sätt kan kostnaderna för verksamheten inriktas på den som har förorsakat dem.

34 §. De brister som sammanhänger med elsäkerheten kan medföra direkt fara för liv, hälsa eller egendom, vilket gör att det är viktigt att snabbt reparera bristerna. Av denna anledning är det nödvändigt att det finns en möjlighet att ställa vite eller meddela hot om tvångsutförande för att förstärka de förbud och ålägganden som elsäkerhetsmyndigheten har utfärdat. Om dessa skall gälla vad som stadgas i viteslagen (1113/90). Kostnaderna för de tvångsutförda åtgärderna skall betalas i förskott av statens medel, men de skall kunna uppbäras hos den försumliga utan dom eller beslut.

35 §. Paragrafen skall motsvara 62 § ellagen. Paragrafen skall ge polisen och tullmyndigheterna befogenheter t.ex. också vid

övervakningen av att elsäkerhetslagen följs. Elsäkerhetsmyndigheten skall kunna få handräckning av polisen vid användningen av de tvångsmedel som inriktas på elmateriel som saluförs och som inte stämmer överens med kraven. Polisen skall vid behov kunna ge handräckning också när det gäller att verkställa förbud att driva elmateriel och elanläggningar som inte stämmer överens med kraven eller är farliga samt att avskilja farliga anläggningar och materiel från elnätet. Tullen skall ha i uppgift att ge handräckning i fråga om import från ett land som inte hör till EU.

36 §. Elsäkerhetsmyndigheten skall utgående från 1 mom. ha rätt att av tullmyndigheterna för övervakningen få nödvändiga upplysningar i fråga om elmateriel och elanläggningar som kommer från områden utanför EU. Genom förordning skall stadgas om elsäkerhetsmyndighetens rätt att få upplysningar om elskador bl.a. av arbetarskyddsmyndigheterna, brand- och räddningsmyndigheterna samt polismyndigheterna. Myndigheterna skall överlåta upplysningarna också om de är hemliga.

37 §. Fastän de som utför övervakningsuppgifter i enlighet med elsäkerhetslagen agerar med tjänstemannaansvar, är det med tanke på de övervakades rättsskydd nödvändigt att stadga om hemlighållandet av affärs- och yrkeshemligheter och att förbjuda utnyttjandet av dem. Stadgandet skall också gälla dem som på uppdrag av övervakningsmyndigheten utför undersökningar, provningar eller andra uppgifter i samband med övervakningen.

Det internationella samarbetet förutsätter att elsäkerhetsmyndigheten kan överlåta upplysningar till utländska myndigheter och andra motsvarande organ som övervakar elsäkerheten. Om detta skall stadgas i 2 mom.

7 kap. Skada och olägenhet

38 §. Enligt ellagen är innehavaren av elmateriel eller en elanläggning, med de undantag om vilka stadgas i lagen, ansvarig för en elskada oberoende av vållande, d.v.s. han har ett s.k. strikt ansvar. Det föreslås att detta stadgande skall bibehållas oförändrat.

Sådana skador som en person eller egendom som är avsedd och används för enskilt bruk har förorsakats av elmateriel och elanläggningar, som skall anses som produkter,

samt av el, kan ersättas också enligt produktansvarslagen. För skador som elmateriel och elanläggningar samt el har förorsakat svarar enligt produktansvarslagen i regel tillverkarna och importörerna eller de som har marknadsfört produkten som sin egen. Befrielse från skadeståndsskyldighet kan ges, om den av vilken ersättning krävs gör sannolikt att den säkerhetsbrist som har orsakat skadan inte fanns när han satte produkten i omlopp.

De olika typer av skador som skall ersättas är mera omfattande enligt ellagen och de föreslagna stadgandena i elsäkerhetslagen än enligt produktansvarslagen. Enligt de föreslagna paragraferna ersätts alla person- och saksador och i vissa fall som nämns i skadeståndslagen ekonomisk skada som inte har samband med sak- eller personskada. Enligt produktansvarslagen ersätts personskador och skador som förorsakats på egendom som är avsedd och huvudsakligen har använts för enskilt bruk endast till den del som överstiger stadgat marktbelopp.

Av ovan nämnda skäl föreslås att i elsäkerhetslagen skall bevaras ellagens skadeståndssystem utöver det skadeståndssystem som finns i produktansvarslagen.

39 §. Från det strikta ansvaret enligt elsäkerhetslagen skall samma elskador som i ellagen avgränsas. De elskador som uppkommer på andra elmateriel och elanläggningar är av sådan karaktär att undvikande av dem i allmänhet förutsätter aktiva skyddsåtgärder av innehavarna till båda materielenheterna eller anläggningarna. Därför skall det strikta ansvaret enligt 38 § inte tillämpas på fastställandet av skadestånd. En innehavare av fastigheter i vilka finns interna elinstallationer och eldrivna apparater med låg spänning, t.ex. en innehavare eller ägare av en bostadsfastighet, har inte möjlighet eller behörighet att kontinuerligt övervaka anläggningarna i fråga. Ett strikt ansvar för innehavaren vore i detta fall oskäligt.

Skadestånd för de skador som avses i paragrafen kan ansökas med stöd av andra lagar, såsom skadeståndslagen (412/74) eller produktansvarslagen, eller utgående från avtal.

40 §. Stadgandet motsvarar 42 § ellagen. Det föreslås att i elsäkerhetslagen skall tas in principen i 6 kapitlet 1 § skadeståndslagen om jämkning av skadestånd när den skadelidande har medverkat till skadan eller någon annan omständighet som inte hörde

till den skadevållande handlingen även har bidragit till skadans uppkomst.

I 2 mom. finns ett specialstadgande om medverkan av den som har lidit personskada. Enligt detta får det skadestånd som skall erläggas för personskada sänkas endast om den skadelidande har medverkat till skadan på annat sätt än genom lindrigt vållande.

41 §. Stadgandet motsvarar 47 § ellagen. Den skada som skall ersättas fastställs i enlighet med 5 kapitlet i skadeståndslagen. Skadeståndet skall därmed i allmänhet omfatta gottgörelse för person- och sakskada. I vissa fall skall också en sådan ekonomisk skada ersättas som inte har samband med person- eller sakskada. Stadgandena i skadeståndslagen skall tillämpas också på fördelningen av skadeståndet samt på ett dödsbos rätt att kräva skadestånd för immateriell skada.

42 §. Stadgandet motsvarar 45 § ellagen. Om elmateriel eller elanläggning har överlåtit att användas av någon annan, svarar ägaren enligt principen om strikt ansvar för en elskada till värdet av den materiel eller anläggning som han har överlåtit. Också i detta fall skall innehavaren av materielen eller anläggningen vara skyldig att i regel ersätta ägaren för den gottgörelse som denne har erlagt till den skadelidande.

43 §. Det föreslås att preskriberingen av en ersättning skall beräknas från den händelse som orsakade skadan. Preskriptionstiden skall vara två år. Enligt 46 § ellagen är preskriptionstiden två år från det skadan skedde. Den föreslagna preskriptionstiden om två år skall tillämpas endast på strikt ansvar enligt elsäkerhetslagen.

44 §. I paragrafen har för klarhetens skull uttryckts att en skadelidande skall kunna ansöka om skadestånd för en elskada också på andra grunder. Utgående från avtal kan i allmänhet krävas att också andra skador skall ersättas än de som kan ersättas med stöd av den föreslagna elsäkerhetslagen, varvid ett skadeståndsanspråk som baserar sig på avtal kan leda till ett bättre slutresultat ur den skadelidandes synvinkel.

Lagen om ersättning för miljöskador (737/94) är sekundär och den tillämpas därför inte på ersättning av en skada som avses i elsäkerhetslagen, fastän skadan omfattas av begreppet miljöskada. Om däremot t.ex. verksamheten vid ett kraftverk eller en transformator- eller kopplingsstation förorsakar en skada som skall anses vara en miljöska-

da, som inte kan räknas som en sådan elskada som avses i elsäkerhetslagen, skall på ersättningen av skadan tillämpas lagen om ersättning för miljöskador.

45 §. För att trygga ställningen för elanvändare som med lågspanning har anslutits till ett distributionsnätsbolags nät föreslås att avtalsfriheten skall begränsas så att distributionsnätsbolagets skadeståndsansvar som baserar sig på strikt ansvar inte kan begränsas i anslutningsavtalet. Däremot skall t.ex. med avtal mellan elbranschens näringsidkare det skadeståndsansvar som baserar sig på elsäkerhetslagen kunna uteslutas i fråga om skador som förorsakas avtalsparter.

Det föreslås att friheten att ingå avtal skall begränsas i 2 mom. också i fråga om personskador och skador på egendom som är avsedd och som har använts för enskilt bruk. Avvikande från stadgandena i elsäkerhetslagen skall det kunna avtalas om skador som har förorsakats på egendom som har använts vid näringsverksamhet. Stadgandet motsvarar 10 § i produktansvarslagen.

46 §. Stadgandet motsvarar 47 § i ellagen. Innehavaren av elmateriel eller en elanläggning skall ha rätt att av den som har förorsakat en skada kräva det belopp han har erlagt till den skadelidande. Skadeståndsansvaret för den som har förorsakat en skada skall utgå enligt grunderna för dennes skadeståndsansvar. Därmed bestäms t.ex. skadeståndsansvaret för en person som i ställning som arbetstagare har förorsakat en skada enligt skadeståndslagen och lagen om arbetsavtal (320/70).

47 §. Elanläggningarna är ofta tekniskt komplicerade anläggningar. Drivandet av dem kan ibland ha verkningar som det är omöjligt att förutsäga. För sådana situationer där en elanläggning som fullständigt stämmer överens med föreskrifterna och god teknisk sed förorsakar störning eller fara för en annan elanläggning som stämmer överens med föreskrifterna och god teknisk sed, vid drivandet av den eller genom dess förmedling förorsakar utomstående störning eller fara, är det nödvändigt att det finns ett stadgande om ett förfarande enligt vilket störningen eller faran undanröjs.

Enligt 1 mom. skall i störnings- eller farosituationer i regel ägaren till den anläggning som byggts senare vara skyldig att vidta nödvändiga åtgärder för att avlägsna störningen eller faran. Om störningen eller faran emellertid kan avlägsnas med avsevärt

mindre kostnader genom att den tidigare byggda anläggningen ändras eller kompletteras, utan att driften förorsakas oskäligen olägenheter, skall enligt 2 mom. ägaren till denna anläggning vidta nödvändiga åtgärder. Om ersättandet av kostnaderna i det sist nämnda fallet stadgas i 48 §. Förfarandet motsvarar 48 § ellagen.

Paragrafen skall också gälla situationer där en elanläggning förorsakar telenät, teleterminalutrustning och radioutrustning fara eller störning.

48 §. Ägaren till den anläggning som har byggts senare skall ersätta kostnaderna för ändringsåtgärderna, när det är frågan om sådana fall som avses i 47 § 2 mom. När storleken på ersättningen fastställs skall den nytta eller olägenhet som ägaren till den ändrade anläggningen eventuellt har orsakats i fråga om prestationsförmågan eller driftskostnaderna beaktas. Motsvarande skadeståndsskyldighet finns i 49 § ellagen.

49 §. För att det skall kunna klargöras vem skyldigheten att göra ändringar enligt 47 § elsäkerhetslagen och skadeståndsskyldigheten enligt 48 § gäller, skall i paragrafen definieras vad som avses med senare byggd anläggning. Paragrafen motsvarar 50 § ellagen.

50 §. I de fall där det mellan elanläggningarnas ägare uppkommer meningsskiljaktigheter om de nödvändiga åtgärder som avses i 47—49 §§, skall saken avgöras av elsäkerhetsmyndigheten. Förfarandet skall vara detsamma som i 51 § ellagen med undantag av fördelningen av kostnaderna.

51 §. Elmateriel av vissa slag kan också orsaka störningar eller fara för en elanläggning eller annan elmateriel. I dylika situationer skall stadgandena i 47—50 §§ om möjligt tillämpas i tillämpliga delar. Som den tidpunkt då störningsmottagligheten eller farosituationen börjar skall i ett fall som gäller enskild elmateriel i allmänhet anses den tidpunkt när elmaterielen har installerats på driftsstället eller tagits i bruk.

52 §. Stadgandet skall motsvara 53 § ellagen. Elanläggningarna kräver i allmänhet ett visst skyddsområde. Med tanke på markdispositionen eller av andra skäl kan det vara ändamålsenligt att flytta eller ändra en redan byggd elanläggning när en väg, en farled, ett flygfält, en ledning, byggnad eller konstruktion byggs i dess närhet. I dylika situationer skall innehavaren av elanläggningen vara skyldig att flytta eller ändra anläggningen

när detta är möjligt. Kostnaderna skall ersättas av ägaren till den konstruktion eller byggnad som är orsak till att ändringsarbetena görs. Paragrafen hindrar inte att parterna avtalar om ett annat ersättningsförfarande t.ex. i samband med byggandet av elanläggningen.

8 kap. Sökande av ändring

53 §. Ändring i förvaltningsbeslut av ministeriet och elsäkerhetsmyndigheten skall sökas med stöd av lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden. De beslut som har meddelats med stöd av elsäkerhetslagen är ofta tekniska till sin karaktär, vilket gör att verkställandet av dem kan vänta tills det slutliga avgörandet i ett besvärssärende har kommit. Därför skall de följas trots att ändring har sökts, om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat.

9 kap. Särskilda stadganden

54 §. I paragrafen skall stadgas att verksamhet som strider mot elsäkerhetslagen eller stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den, försummelse av anmälningsskyldigheten enligt 12, 13 och 18 §§ samt brott mot förbud eller föreskrifter som meddelats med stöd av 26—29 §§ skall straffas. Maximistraffet skall vara böter, om inte i någon annan lag stadgas om strängare straff för gärningen. I elsäkerhetslagen skall, i enlighet med principerna för totalrevideringen av strafflagen, inte längre stadgas om fängelsestraff som påföljd.

Med stöd av 2 mom. skall den som bryter mot ett förbud eller ett åläggande som har förstärkts med vite inte kunna dömas till straff för samma gärning.

55 §. Den ekonomiska fördel som erhållits av verksamhet som nämns i 54 § 1 mom. skall kunna dömas förverkad till staten. Förfarandet skall vara detsamma som det som stadgas i 2 kap. 16 § strafflagen. På motsvarande sätt skall ett föremål som har varit objekt för den verksamhet som nämns i 54 § 1 mom. dömas förverkat till staten, om förverkandepåföljden skall anses nödvändig till följd av föremålets farliga egenskaper för liv, hälsa eller egendom. Till övriga delar skall på förverkandet av egendom tillämpas 46 kap. 9—12 §§ strafflagen.

56 §. I paragrafen ingår en sedvanlig fullmakt som gäller givande av en förordning som är nödvändig för verkställandet och tillämpningen av lagen. Handels- och industriministeriet skall ha befogenhet att utfärda närmare bestämmelser om de frågor om vilka skall stadgas genom förordning.

Dessutom skall elsäkerhetsmyndigheten, d.v.s. säkerhetsteknikcentralen, meddela för- enhetligande tekniska och administrativa anvisningar om tillämpningen av elsäkerhetslagen och de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

57 §. För utvecklande och uppföljning av elsäkerhetsfrågor skall handels- och industriministeriet tillsätta en delegation till vilken kan utnämnas representanter för t.ex. myndigheterna, elbranschens organisationer samt arbetstagarna och arbetsgivarna. Genom förordning skall stadgas närmare om delegationens uppgifter och sammansättning.

10 kap. Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

58 §. Genom elsäkerhetslagen skall ellagen upphävas. De hänvisningar till ellagen som finns i lagstiftning, t.ex. i statsrådets beslut om maskiners säkerhet, skall tolkas som hänvisningar till elsäkerhetslagen.

59 §. Elinspektionscentralens verksamhet baserar sig på förordningen om Elinspektionscentralen (428/79) som getts med stöd av ellagen. När ellagen upphävs, upphävs också förordningen och samtidigt upphör Elinspektionscentralens verksamhet. Sedan verksamheten har upphört måste dock ännu det sista bokslutet fastställas och beslut fattas om att styrelsen skall beviljas ansvarsfrihet. I fråga om dessa beslut skall det förfarande som stadgas i förordningen om Elinspektionscentralen följas.

Av de beslut av handels- och industriministeriet som har utfärdats med stöd av ellagen och sammanhänger med elsäkerheten revideras en del i sin helhet samtidigt med lagen. Dessutom blir man tvungen att göra några, främst tekniska ändringar i många beslut av ministeriet men de kan huvudsakligen förbli i kraft. På grund av detta skall i paragrafen räknas upp de ministeriebeslut som har utfärdats med stöd av ellagen och som skall förbli i kraft. Främst är det handels- och industriministeriets beslut om elmateriells och elanläggningars säkerhet som

fortfarande skall vara i kraft.

Elinspektionscentralen har med stöd av 6 § ellagen meddelat talrika detaljerade tekniska och administrativa föreskrifter. Genom ett beslut av ministeriet skall de föreskrifter, tillkännagivanden och cirkulär av Elinspektionscentralen som förblir i kraft bestyrkas. Målet är att före utgången av år 1998 till nödvändiga delar ersätta de föreskrifter, tillkännagivanden och cirkulär som på detta sätt har förblivit i kraft med separata beslut av ministeriet eller anvisningar av elsäkerhetsmyndigheten och i övrigt upphäva dem.

Genom elsäkerhetslagen skall rätten att använda de FI-märken som har fastställts med stöd av 39 § ellagen före den 1 januari 1994 styrkas för giltighetstiden i godkännandemyndigheten, dock högst t.o.m. den 31 december 1996. I fråga om dessa FI-märken är det frågan om en märkning som gäller myndighetens obligatoriska förhandsgodkännanden, med vilken det påvisas att materielen stämmer överens med väsentliga säkerhetskrav. Med stöd av lågspänningsdirektivet godkänns från ingången av 1997 endast CE-märket som det märke som påvisar överensstämmelse med väsentliga säkerhetskrav. Märken som visar materielns överensstämmelse med standarder är fortsättningsvis tillåtna vid sidan av CE-märket.

60 §. Det föreslås att det i lagen skall tas in ett särskilt stadgande om behandlingen av sådana tillståndsärenden enligt ellagen som är anhängiga när den föreslagna lagen träder i kraft. Enligt stadgandet skall ministeriet dessutom kunna meddela närmare föreskrifter om saken. På detta sätt garanteras att verksamheten smidigt kan fortgå trots att många myndighetsfunktioner ändras och elsäkerhetsmyndighetens uppgifter övergår från Elinspektionscentralen till säkerhetsteknikcentralen. På motsvarande sätt kräver omvandlingen av elbesiktningsverksamheten från myndighetsverksamhet direkt till kommersiell verksamhet utan övergångstid ett stadgande om behandlingen av anmälningar och om utförandet av besiktningar.

61 §. Med stöd av ellagen och den lag angående elektriska anläggningar (167/28) som gällde före den har tillstånd till elentreprenader, undantagstillstånd och dispenser samt olika slag av konstateranden och godkännanden av behörigheter, vilka hör till området för den föreslagna elsäkerhetslagen beviljats. Med tanke på att verksamheten skall kunna fortgå är det nödvändigt att stad-

ga att tillstånden, undantagstillstånden och dispenserna samt anmälningarna, konstaterandena och godkännandena av behörighet fortfarande gäller. De skall anses motsvara de anmälningar, konstateranden och godkännanden av behörighet och annan motsvarande dokumentering av överensstämmelse med kraven som förutsätts i elsäkerhetslagen.

62 §. De elverk som levererar el direkt för allmän förbrukning är i dagens läge enligt 31 § ellagen skyldiga att sörja för besiktningen av elanläggningar som skall byggas på deras distributionsområde på det sätt som närmare stadgas genom förordning. Fastän grunder för ibruktagandet av nya kommersiella besiktningförfaranden för elanläggningar skapas i den föreslagna elsäkerhetslagen, skall tillgången till besiktningstjänster under en övergångsperiod tryggas genom att en distributionsnätsinnehavare, för vilken med stöd av elmarknadslagen har fastställts ett geografiskt ansvarsområde, förpliktas att under en övergångsperiod sörja för att det på ansvarsområdet finns ett utbud av auktoriserade besiktningsmäns tjänster enligt elsäkerhetslagen. Detta förutsätter inte att distributionsnätsinnehavaren själv skall utföra besiktningar utan endast sörja för att det finns ett tillräckligt utbud av dessa tjänster på ansvarsområdet. För dessa besiktningar kan en avgift uppbäras.

63 §. För att det genast när elsäkerhetslagen träder i kraft skall finnas sådana kommersiella tjänster som en auktoriserad besiktningsman tillhandahåller, är det ändamålsenligt att utnyttja yrkesskickligheten hos de installationsbesiktningsmän som är anställda hos elverken, dvs. de nuvarande distributionsnätsinnehavarna eller elförsäljarna. Dessa sammanslutningar eller inrättningar skall kunna göra en auktoriserad besiktningsmans besiktningar enligt elsäkerhetslagen genast från den tidpunkt när lagen träder i kraft under en övergångsperiod utan att de behöver visa den behörighet som med stöd av elsäkerhetslagen förutsätts av en auktoriserad besiktningsman. Av de personer som leder besiktningsverksamheten eller utför besiktningarna skall dock förutsättas behörighet och yrkesskicklighet samt opartiskhet enligt 32 § ellagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Denna besiktningsverksamhet skall övervakas enligt 24 §.

64 §. I paragrafen reserveras ministeriet en möjlighet att för en övergångsperiod

utnämna en sammanslutning eller inrättning som ministeriet bedömer uppfylla kraven i elsäkerhetslagen till sådant bedömningsorgan som avses i 3 kap., sådant besiktningsorgan som avses i 4 kap. och till sådant auktoriserat organ som avses i 5 kap, utan sådan dokumentering av att kraven uppfylls som lagen förutsätter. På detta sätt kan det garanteras att de provnings-, besiktning- och bedömningstjänster som behövs finns att tillgå när lagen träder i kraft. Ministeriet skall dock innan det fattar beslut om utnämmandet få en utredning över organets behörighet.

2. Närmare stadganden och bestämmelser

Avsikten är att i en förordning som ges med stöd av lagen skall stadgas i synnerhet om de krav som skall ställas på de organ som nämns i 3—5 kap. och de auktoriserade besiktningsmän som nämns i 5 kap. och om förutsättningarna för utnämmandet av dessa. I förordningen avses också bli stadgat om den särskilda behörighet som förutsätts för att elentreprenörer skall kunna beviljas certifieringsrätt. Dessutom skall i förordningen stadgas om elsäkerhetsdelegationens uppgifter och sammansättning.

Beslut av handels- och industriministeriet bereds som bäst om arbeten i elbranschen samt om ibruktagning och drivande av elanläggningar. Avsikten är att i beslutet om arbeten i elbranschen skall bestämmas om frågor som gäller ledaren av arbetena, om behörighetskraven för denna och om undantag från anmälningsskyldigheten enligt 12 §. I beslutet om ibruktagning och drivande av elanläggningar avses bli bestämt om ibruktagningsbesiktning, certifieringsbesiktning och periodisk besiktning samt om anmälningar enligt 18 §. Ett beslut av handels- och industriministeriet om de föreskrifter, tillkännagivanden och cirkulär av Elinspektionscentralen som med stöd av 59 § 3 mom. skall förbli i kraft bereds också som bäst.

Dessutom är avsikten att, i de beslut av handels- och industriministeriet som skall förbli i kraft med stöd av 59 § 2 mom., nödvändiga korrigeringar, som huvudsakligen är av teknisk natur, skall göras. Handels- och industriministeriets beslut om ledningen av elarbeten (1098/88) torde nästan i sin helhet

bli upphävt genom handels- och industriministeriets nya beslut om arbeten i elbranschen. Handels- och industriministeriets beslut om säkerhetskraven för eldrivna hissar samt för vissa andra lyft- och förflyttningsanordningar (300/94) behöver enligt bedömning ändras i synnerhet i fråga om tillämpningsområdet.

3. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 september 1996.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Elsäkerhetslag

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna stadganden

1 §

För att användningen av elmateriel och elanläggningar skall kunna hållas säker och de skadliga verkningarna av elektromagnetiska störningar, som förorsakas av elanvändningen, skall kunna förhindras samt för att ställningen för en person som har lidit skada av elström eller magnetfält från elmateriel eller elanläggningar skall kunna tryggas, stadgas i denna lag om de krav som skall ställas på elmateriel och elanläggningar, om dokumentering av att de stämmer överens med kraven och om tillsynen över överensstämmelsen, om arbeten i elbranschen och övervakningen av dem samt om skadeståndsskyldighet för innehavare av elmateriel eller elanläggningar.

2 §

Denna lag tillämpas på materiel och anläggningar som används vid produktion, överföring, distribution eller användning av el och vilkas elektriska eller elektromagnetiska egenskaper kan förorsaka risk för skada eller störningar.

Genom förordning kan stadgas att denna lag tillämpas på alla krav som gäller hissars säkerhet samt säkerheten vid installerandet och drivandet av med hissar jämförbara lyft- och förflyttningsanordningar för personer.

Denna lag tillämpas också på telenät, teleterminalutrustning och radioutrustning till den del som de kan förorsaka fara för liv, hälsa eller egendom samt på sådana av telenät, teleterminalutrustning eller radioutrustning förorsakade störningar om vilka inte stadgas i telelagen (183/87) eller radiolagen (517/88).

Genom förordning kan stadgas att denna lag inte skall tillämpas till de delar det i eler med stöd av någon annan lag stadgas eller bestäms om åtgärder som är nödvändiga för undvikande av en sådan fara eller störning som avses i 1 mom.

Denna lag tillämpas på materiel och an-

läggningar som levereras till utlandet och vilka avses i 1 mom., till de delar som detta förutsätts i internationella avtal som förpliktar Finland.

3 §

Från stadgandena i denna lag kan undantag göras i fråga om försvarsförvaltningens elmateriel och elanläggningar så som närmare stadgas genom förordning.

4 §

I denna lag och i de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den avses med:

1) *elmateriel* en apparat, maskin, anordning eller förnödenhet som är avsedd för produktion, överföring, distribution eller användning av elektricitet och av vilken eller i fråga om vilken det krävs vissa eltekniska egenskaper,

2) *elanläggning* en funktionell helhet bestående av elmateriel och eventuellt andra anordningar, förnödenheter och konstruktioner,

3) *telenät och teleterminalutrustning* sådan elmateriel eller elanläggning som omfattas av tillämpningsområdet för telelagen,

4) *radioutrustning* sådan elmateriel eller elanläggning som omfattas av tillämpningsområdet för radiolagen,

5) *besiktning* ett förfarande genom vilket besiktningsobjektets överensstämmelse med kraven bedöms genom iakttagelser och vid behov genom mätning och provning,

6) *elskada* skada som elmateriel eller elanläggning förorsakat genom förmedling av elström eller magnetfält,

7) *ministerium* det behöriga ministeriet enligt vad som närmare stadgas genom förordning,

8) *elsäkerhetsmyndighet* säkerhetsteknikcentralen samt

9) *distributionsnätsinnehavare* en sammanlutning eller inrättning som i sin besittning har ett distributionsnät och som utövar tillståndspliktigt elnätsverksamhet.

2 kap.

Elsäkerhetens nivå

5 §

Elmateriel och elanläggningar skall planeras, byggas, tillverkas och repareras samt underhållas och användas på ett sådant sätt att

- 1) de inte medför fara för någons liv, hälsa eller egendom,
- 2) de inte elektriskt eller elektromagnetiskt medför oskäligen störning och
- 3) deras funktion inte lätt utsätts för elektriska eller elektromagnetiska störningar.

6 §

Ministeriet meddelar de föreskrifter som behövs för att faror eller störningar som avses i 5 § skall kunna undvikas.

7 §

Ministeriet kan bestämma att på vissa elanläggningar, som till följd av tillverknings- eller driftssättet kan jämföras med elmateriel, skall tillämpas vad som i denna lag stadgas om elmateriel.

3 kap.

Arbeten i elbranschen

8 §

Underhålls- och reparationsarbeten på elmateriel samt byggnads-, reparations-, underhålls- och driftsarbeten på elanläggningar får göras under följande förutsättningar:

- 1) en fysisk person som har tillräcklig behörighet (ledare av arbetena) utnämns att leda arbetena,
- 2) en fysisk person som självständigt utför och övervakar arbetet har tillräcklig behörighet eller annars tillräcklig yrkeskunskap samt
- 3) till förfogande står med tanke på arbetet relevanta lokaliteter och arbetsredskap samt stadgandena och bestämmelserna om elsäkerhet.

Någon ledare av arbetena krävs inte i de arbeten som ministeriet närmare fastställer och som är av engångskaraktär eller vilka endast kan förorsaka en ringa sådan fara eller störning som avses i 5 §. Ministeriet kan dessutom bestämma när det inte krävs någon

ledare av arbetena vid drifts- och underhållsarbeten.

Ministeriet meddelar närmare föreskrifter om de förutsättningar som nämns i 1 mom.

9 §

Ledaren av arbetena svarar för att verksamhet som avses i 8 § 1 mom. stämmer överens med de föreskrifter som meddelats med stöd av 5 och 6 §§. Den som leder arbetet skall ha en faktisk möjlighet att sköta sin uppgift.

Ledaren av arbetena skall utöva sådan verksamhet som avses i 8 § 1 mom. eller vara anställd av någon som utövar sådan verksamhet, om inte ministeriet i fråga om drifts- eller underhållsarbeten bestämmer något annat.

Ministeriet meddelar närmare föreskrifter om uppgifterna för ledaren av arbetena.

10 §

Den behörighet som avses i 8 § 1 mom. 1 punkten bedöms och behörighetsintyg ges av ett bedömningsorgan som utnämns av och vars utnämning återkallas av ministeriet.

Bedömningsorganet kan utöver sådan behörighet som avses i 1 mom. bedöma också annan behörighet som baserar sig på denna lag, i enlighet med vad som närmare stadgas om detta genom förordning eller bestäms genom beslut av ministeriet.

Bedömningsorganet skall uppfylla de krav som ställs i förordning och kunna påvisa detta. Genom förordning stadgas också om bedömningsorganets rättigheter och skyldigheter samt om överlåtelse av personuppgifter och andra uppgifter. Ministeriet övervakar bedömningsorganets verksamhet och bistås härvid av elsäkerhetsmyndigheten samt försäkras sig med bestämda intervaller om att de stadgade kraven uppfylls.

11 §

Elsäkerhetsmyndigheten kan besluta att den i 8 § avsedda behörigheten hos en fysisk person också kan påvisas med ett utländskt behörighetsintyg eller motsvarande handling. Förutsättningen är då att de krav som har ställts i fråga om utbildning och arbetserfarenhet motsvarar de krav om vilka stadgas med stöd av 8 § 3 mom. samt att stadgandena och bestämmelserna om elsäkerhet i landet i fråga till väsentliga delar

motsvarar stadganden och bestämmelser som gäller i Finland.

12 §

Den som utövar sådan verksamhet som avses i 8 § 1 mom. skall för tillsynen göra en anmälan till elsäkerhetsmyndigheten. Dessutom skall ändringar som gäller ledaren av arbetena samt andra med tanke på verksamheten väsentliga förändringar anmälas till elsäkerhetsmyndigheten.

Ministeriet meddelar närmare föreskrifter om de anmälningar som avses i 1 mom. Dessutom kan ministeriet bestämma att de anmälningar som avses i 1 mom. inte behöver göras för drifts- och servicearbeten och inte heller för sådan verksamhet som kan anses vara av engångskaraktär eller annars begränsad.

4 kap.

Certifiering av elmateriels säkerhet

13 §

Den som i Finland saluför eller till någon annan överlåter elmateriel skall kunna visa att materielen eller tillverkningen av den uppfyller de krav som ställts i 5 § och med stöd av 6 §. Detsamma gäller den som ur landet för ut elmateriel, om detta förutsätts i internationella avtal som förpliktar Finland.

Ministeriet kan bestämma att 1 mom. inte tillämpas på elmateriel som är av viss typ eller avsedd för visst bruksändamål.

Ministeriet kan bestämma att tillverkaren eller importören av elmateriel skall göra en anmälan om sin verksamhet till elsäkerhetsmyndigheten.

14 §

Vid dokumentering av att elmateriel av ett visst slag stämmer överens med de krav som ställts i 5 § och med stöd av 6 § kan det, på det sätt som ministeriet närmare bestämmer, användas provningar, besiktningar och andra förfaranden för certifiering av överensstämmelsen, vilka besiktningsorganen har utfört.

Ministeriet kan av särskilda skäl bestämma att elmateriel av vissa slag inte får saluföras, överlåtas till någon annan eller tas i bruk i Finland innan ett besiktningsorgan har besiktat dem och certifierat deras säkerhet.

Ett besiktningsorgan utnämns av ministe-

riet, som också återkallar utnämningen. Organet skall uppfylla de krav som stadgas genom förordning och kunna påvisa detta. Genom förordning stadgas också om ett besiktningsorgans rättigheter och skyldigheter. Ministeriet övervakar organets verksamhet och bistås härvid av elsäkerhetsmyndigheten samt försäkras sig med jämna intervaller om att de stadgade kraven uppfylls.

De åtgärder som avses i 1 och 2 mom. och som utländska besiktningsorgan har vidtagit godkänns, om detta förutsätts i internationella avtal som förpliktar Finland eller om ministeriet bestämmer detta.

15 §

Ministeriet kan fastställa särskilda märken som skall användas för att ange att elmateriel uppfyller de krav som ställts i 5 § och med stöd av 6 §.

Ministeriet bestämmer hur varje fastställt märke skall användas eller får användas på elmateriel i Finland eller på sådan elmateriel som skall exporteras. Ministeriet kan även begränsa användningen av märken som påminner om det fastställda märket eller begränsa användningen av andra märken i närheten av det fastställda märket.

5 kap.

Ibruktagning och drivande av elanläggningar

16 §

En elanläggning anses ha blivit tagen i bruk vid den tidpunkt när till anläggningen kopplas spänning för att den skall kunna drivas. Som ibruktagning av en elanläggning anses dock inte sådana övervakade driftssituationer vilka behövs vid provkörning eller ibruktagningsbesiktning av anläggningen.

En elanläggning anses ha blivit tagen i bruk för sitt egentliga bruksändamål vid den tidpunkt då den lokal där elanläggningen har installerats tas i bruk för sitt planerade bruksändamål eller den verksamhet som elanläggningen har planerats för inleds.

17 §

En elanläggning får tas i bruk först när det vid ibruktagningsbesiktningen har utretts att anläggningen inte förorsakar sådan fara eller störning som avses i 5 §.

Ministeriet kan för att försäkra sig om el-

säkerheten bestämma att på elanläggningen dessutom skall utföras en certifieringsbesiktning innan den tas i bruk för sitt egentliga bruksändamål eller, i de fall som ministeriet bestämmer, efter denna tidpunkt.

Certifieringsbesiktningen kan i de fall som ministeriet bestämmer ersättas med certifiering som utförs av den elentreprenör som har byggt elanläggningen eller som har svarat för byggandet. Om rätten att utföra sådan certifiering stadgas i 22 §.

Vad 1 mom. stadgar om ibruktagning av en elanläggning tillämpas också på en anläggning på vilken det har gjorts väsentliga förändringar.

Ministeriet meddelar närmare föreskrifter om besiktningar och certifieringar.

18 §

En ibruktagen elanläggning skall i de fall som ministeriet bestämmer anmälas till elsäkerhetsmyndigheten eller till den distributionsnätinnehavare på vars ansvarsområde elanläggningen är belägen. Ministeriet meddelar närmare föreskrifter om anmälan.

Närmare stadganden om uppgifter som hänför sig till distributionsnätinnehavarens förande av register ges genom förordning. Distributionsnätinnehavaren får i de försäljningspriser för nättjänster som avses i elmarknadslagen (386/95) inbegripa skäliga kostnader som upprätthållandet av registret medför.

19 §

Den som bygger en elanläggning skall sörja för ibruktagningsbesiktningen och certifieringsbesiktningen av elanläggningen samt anmälan till elsäkerhetsmyndigheten eller distributionsnätinnehavaren. Om byggaren försummar sina skyldigheter eller är förhindrad att fullgöra dem, skall elanläggningens innehavare sörja för besiktningarna och anmälningarna.

20 §

Ministeriet kan bestämma att elanläggningar av ett visst slag skall besiktas med jämna intervaller (*periodisk besiktning*). Den som innehar en elanläggning skall sörja för den periodiska besiktningen av anläggningen.

Ministeriet meddelar närmare föreskrifter om periodiska besiktningar.

21 §

Ministeriet kan bestämma att elanläggningar av vissa slag skall genomgå service med jämna intervaller och att service- och underhållsprogram skall göras upp på förhand för skötseln av anläggningar som kräver regelbunden service.

22 §

Elsäkerhetsmyndigheten beviljar en elentreprenör rätt att utföra certifieringar som avses i 17 § 3 mom. samt återkallar rätten. Genom förordning stadgas om kraven i fråga om den särskilda behörighet som förutsätts för att rätt skall beviljas och om återkallandet av rätten samt om entreprenörernas rättigheter och skyldigheter.

Elsäkerhetsmyndigheten skall övervaka de i 1 mom. avsedda elentreprenörernas verksamhet samt med jämna intervaller försäkra sig om att stadgade krav uppfylls.

23 §

Certifieringsbesiktningar och periodiska besiktningar på elanläggningar kan utföras av en fysisk person som är auktoriserad besiktningsman eller av ett auktoriserat organ, enligt vad ministeriet närmare bestämmer. Periodisk besiktning av en elanläggning av ett visst slag får också utföras av den som bygger, reparerar eller utför underhållsarbeten på elanläggningar samt av en person som har behörighet att vara sådan ledare av arbetena som avses i 8 § 1 mom., enligt vad ministeriet närmare bestämmer.

24 §

Elsäkerhetsmyndigheten beviljar rätt att vara verksam som auktoriserad besiktningsman och återkallar rätten. Ett auktoriserat organ utnämns av ministeriet som också återkallar utnämningen.

Elsäkerhetsmyndigheten skall övervaka de auktoriserade besiktningsmännens verksamhet samt med jämna intervaller försäkra sig om att stadgade krav uppfylls.

Ministeriet övervakar organens verksamhet och bistås härvid av elsäkerhetsmyndigheten samt försäkras sig med jämna intervaller om att stadgade krav uppfylls.

Genom förordning stadgas om de krav som gäller beviljande och återkallande av besiktningsrätt och auktorisation samt om de

auktoriserade besiktningsmännen och de auktoriserade organens rättigheter och skyldigheter.

6 kap.

Tillsyn

25 §

Elsäkerhetsmyndigheten övervakar under ministeriets ledning och tillsyn att denna lag och de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den följs.

26 §

Om denna lag eller de stadganden eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av den inte följs vid repareringen av eller underhållsarbetena på elmateriel eller vid bygandet och repareringen av, underhållsarbetena på eller drivandet av elanläggningar, kan elsäkerhetsmyndigheten förbjuda verksamheten eller begränsa den.

27 §

Om det vid tillsynen konstateras att elmateriel eller en typ av elmateriel (*produkt*) som saluförs inte uppfyller kraven i 5 § eller i de föreskrifter som meddelats med stöd av 6 §, har elsäkerhetsmyndigheten rätt att

1) temporärt eller varaktigt förbjuda tillverkning, saluföring, försäljning eller annan överlåtelse av produkten,

2) kräva att sådana ändringar görs i produkten eller tillverkningsprocessen att produkten uppfyller kraven i 5 § eller i de föreskrifter som meddelats med stöd av 6 § samt att kräva att detta visas med hjälp av sådana metoder för säkerställande av överensstämmelsen som ett besiktningsorgan som avses i 14 § tillämpar,

3) om de förbud och ändringar som avses i 1 och 2 punkten inte kan anses tillräckliga, bestämma att en produkt som tillverkaren, importören eller försäljaren har i sin besittning skall förstöras eller, om detta inte anses ändamålsenligt, bestämma hur det i övrigt skall förfaras med produkten och

4) ålägga den som tillverkar, importerar eller säljer en produkt att offentligt informera om risker som sammanhänger med produkten eller rätt att själv ge sådan information på tillverkarens, importörens eller försäljarens bekostnad.

Vad som stadgas i 1 mom. gäller i

tillämpliga delar även produkter som är avsedda för export, till den del internationella avtal som förpliktar Finland förutsätter detta.

28 §

När elsäkerhetsmyndigheten med stöd av 27 § 1 mom. 1 punkten har meddelat ett förbud, kan den ålägga näringsidkaren att i fråga om produkter som en konsument som avses i 1 kap. 4 § konsumentskyddslagen redan har i sin besittning vidta åtgärder genom vilka den fara som hänför sig till produkten kan avvärijas och konsumentens rättsliga ställning tryggas.

En åtgärd som avses i 1 mom. kan innebära

1) reparation av produkten så att den fara som föranleds av ett fel eller en brist i dess konstruktion eller sammansättning eller av att osanna, vilseledande eller bristfälliga uppgifter lämnats om varan avvärijas,

2) att en konsuments produkt som inte uppfyller kraven i 5 § eller i de bestämmelser som har utfärdats med stöd av 6 § återtas samt att produkten ersätts med en likadan eller likartad ofarlig produkt, eller

3) att köpet hävs.

Elsäkerhetsmyndigheten kan även meddela ett åläggande enligt 1 mom., om ett förbud som avses i 27 § 1 mom. 1 punkten inte kan meddelas på grund av att produkterna i fråga inte längre finns hos näringsidkaren och det finns välgående skäl att meddela åläggandet.

29 §

Om elmateriel eller en elanläggning eller underhållet eller drivandet av dem inte stämmer överens med denna lag eller med de stadganden och bestämmelser som har utfärdats med stöd av den, skall elsäkerhetsmyndigheten uppmana innehavaren av elmaterielen eller elanläggningen att korrigera bristerna och försummelserna inom en viss tid eller förbjuda drivandet av materielen eller anläggningen. Dessutom skall elsäkerhetsmyndigheten vid behov kräva att materielen eller anläggningen skall avskiljas från elnätet. Elsäkerhetsmyndigheten kan dock inte förbjuda drivandet av en distributionsnätinnehavares elanläggning, om förbudet medför oskäliga nackdelar för elanvändarna.

30 §

Om en auktoriserad besiktningsman eller ett auktoriserat organ i samband med besikt-

ning upptäcker att drivandet av elmateriel eller en elanläggning förorsakar omedelbar fara, skall denne anmäla detta skriftligen till innehavaren av materielen eller anläggningen samt uppmana innehavaren att sluta driva materielen eller anläggningen och att avskilja den från elnätet. Den som har utfört besiktningen skall utan dröjsmål sända en kopia av anmälan till elsäkerhetsmyndigheten, som skall vidta nödvändiga åtgärder.

Om det vid besiktning upptäcks att elmateriel eller en elanläggning har fel eller brister som minskar säkerheten vid drift, skall den auktoriserade besiktningsmannen eller det auktoriserade organet meddela innehavaren av materielen eller anläggningen om detta.

31 §

Elsäkerhetsmyndigheten har utan hinder av de sekretesstadganden som gäller överlåtelse av upplysningar rätt att av den som innehar en elanläggning samt av den som bygger, tillverkar, importerar och säljer elmateriel och elanläggningar samt av de personer, sammanslutningar och inrättningar som utövar bedömnings- eller besiktningsverksamhet få de upplysningar som är nödvändiga för tillsynen över att denna lag samt de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den följs.

Elsäkerhetsmyndigheten har rätt att vid tillsynen enligt denna lag få nödvändiga upplysningar ur distributionsnätinnehavarens register som avses i 18 §.

32 §

Elsäkerhetsmyndigheten har rätt att få tillträde till de ställen där elmateriel eller en elanläggning tillverkas, byggs, repareras, underhålls, upplagras eller säljs samt där en elanläggning drivs, för att kunna övervaka att denna lag och de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den följs.

33 §

Elsäkerhetsmyndigheten har rätt att som provexemplar få en behövlig mängd av den elmateriel som finns till salu, om detta är nödvändigt med tanke på tillsynen över att denna lag och de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den iaktas.

Ett provexemplar som avses i 1 mom. skall på yrkande av näringsidkaren ersättas enligt gängse pris, om det inte framgår att elmaterielen strider mot denna lag eller med

stöd av den utfärdade stadganden eller bestämmelser.

Om elmateriel inte uppfyller kraven i 5 § eller i de föreskrifter som har meddelats med stöd av 6 § och elsäkerhetsmyndigheten tillämpar något förbud eller krav som avses i 27 §, kan elsäkerhetsmyndigheten ålägga näringsidkaren att ersätta kostnaderna för provningen och undersökningen.

34 §

Elsäkerhetsmyndigheten kan förstärka ett förbud eller åläggande som den har utfärdat med stöd av denna lag genom vite eller hot om att ett arbete som inte har utförts kommer att tvångsutföras på den försumliges bekostnad. Om vite och tvångsutförande gäller vad som stadgas i viteslagen (1113/90).

Kostnaderna för en åtgärd som vidtagits genom tvångsutförande betalas i förskott av statens medel. Kostnaderna får krävas hos den försumlige utan dom eller beslut i den ordning som stadgas i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/61).

35 §

Polisen och, om importen sker från ett land som inte hör till Europeiska unionen, tullmyndigheten skall vid behov ge handräckning för tillsynen över och verkställandet av denna lag samt de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

36 §

Elsäkerhetsmyndigheten har, utan hinder av de sekretesstadganden som gäller överlåtelse av upplysningar, för övervakningen rätt att av tullmyndigheterna i fråga om sådan import som sker från områden utanför Europeiska unionen få namnet på importören av elmateriel eller en elanläggning samt upplysningar om materielens eller anläggningens art, kvantitet och tidpunkten för importen.

Om elsäkerhetsmyndighetens rätt att utan hinder av de sekretesstadganden som gäller överlåtelse av upplysningar för tillsynen få upplysningar om eskador från andra myndigheter stadgas vid behov genom förordning.

37 §

Den som vid utförandet av övervakningsuppgifter som avses i denna lag eller i stadganden eller bestämmelser som utfärdats

med stöd av den eller vid utförandet av uppgifter som sammanhänger med förandet av det register som nämns i 18 § har fått kännedom om affärs- eller yrkeshemligheter, får inte yppa dem för utomstående och inte heller utnyttja dem för egen vinning utan samtycke av den som saken gäller. Motsvarande gäller också den som på uppdrag av elsäkerhetsmyndigheten utför undersökningar eller andra uppgifter som är nödvändiga för övervakningen.

Elsäkerhetsmyndigheten har rätt att utan hinder av 1 mom. ge utländska officiella organ som övervakar elsäkerheten upplysningar som behövs för undvikande av fara som förorsakas av elmateriel eller elanläggning.

7 kap.

Skada och olägenhet

38 §

Den som innehar elmateriel eller en elanläggning som orsakat en elskada är skyldig att ersätta elskadan oberoende av vållande, om inte något annat stadgas i detta kapitel.

39 §

Den som innehar elmateriel eller en elanläggning är enligt denna lag inte ansvarig för en elskada, om

1) elskadan har förorsakats av annan elmateriel eller elanläggning, vars märkspänning överstiger 400 volt eller

2) elskadan har förorsakats av sådan elmateriel eller elanläggning som hör till en fastighets inre elförsörjning, eller av elmateriel eller elanläggning som har anslutits till denna, och vars märkspänning uppgår till högst 400 volt.

40 §

Har den skadelidande medverkat till skadan eller har någon annan omständighet som inte har samband med elmaterielen eller elanläggningen eller med användningen av dem även varit orsak till skadan, kan skadeståndet enligt vad som är skäligt jämkas.

Ersättning för personskada får till följd av den skadelidandes medverkan nedsättas endast om den skadelidande själv eller, i ett fall där någon med försörjningsplikt har förolyckats, den förolyckade har medverkat

till skadan på annat sätt än genom lindrigt vållande.

41 §

När skadestånd fastställs skall 5 kap., 6 kap. 2 och 3 §§ samt 7 kap. 3 § skadeståndslagen (412/74) iakttas.

42 §

Den som äger elmateriel eller en elanläggning och som har överlåtit materielen eller anläggningen i någon annans besittning svarar för elskada till materielens eller anläggningens värde på samma sätt som innehavaren av materielen eller anläggningen. Innehavaren av materielen eller anläggningen är skyldig att ersätta ägaren för det belopp som denne har erlagt, om inte domstolen finner det vara riktigt att ägaren skall svara för skadan.

43 §

Skadestånd enligt denna lag för elskada skall krävas inom två år från den tidpunkt när den händelse som förorsakade skadan inträffade.

44 §

Denna lag begränsar inte den skadelidandes rätt att för en elskada få skadestånd enligt avtal eller med stöd av skadeståndslagen, produktansvarslagen (694/90) eller någon annan lag .

45 §

Ett villkor i ett anslutningsavtal mellan distributionsnätinnehavaren och en elanvändare, som anslutits till distributionsnätinnehavarens nät med en märkspänning om högst 400 volt, genom vilket den skadelidandes rätt till skadestånd enligt denna lag begränsas är utan verkan.

Ett villkor i ett avtal som har ingåtts innan skadan visade sig och som inte är ett sådant avtal som avses i 1 mom. är utan verkan, om villkoret begränsar den skadelidandes rätt till skadestånd enligt denna lag för personskada eller för skada på egendom som är avsedd för enskild användning eller konsumtion och som den skadelidande har använt huvudsakligen för detta ändamål.

46 §

En ägare eller innehavare av elmateriel eller elanläggning, som har betalt skadestånd enligt denna lag, är berättigad att kräva det

belopp han har betalt av den som förorsakat skadan enligt de grunder som gäller dennes skadeståndsansvar.

47 §

Förorsakar en elanläggning en annan elanläggning eller drivandet av den störning eller fara, eller genom förmedling av den andra anläggningen utomstående störning eller fara trots att båda anläggningarna stämmer överens med de föreskrifter som meddelats med stöd av 6 § och med god teknisk sed, skall ägaren till den senare byggda anläggningen, om inte något annat följer av 2 mom., i sin anläggning vidta de åtgärder som behövs för att avlägsna störningen eller faran.

Kan en störning eller fara avlägsnas med avsevärt mindre kostnader än vad åtgärderna i 1 mom. skulle medföra, genom att den tidigare byggda anläggningens tekniska konstruktion ändras eller kompletteras, och detta kan göras utan oskäligt men för anläggningens funktion, skall dock den tidigare byggda anläggningens ägare göra de nödvändiga ändringarna eller kompletteringarna i sin anläggning.

48 §

Ägaren till den senare byggda elanläggningen är skyldig att ersätta kostnaderna för de åtgärder som avses i 47 § 2 mom. När kostnaderna fastställs skall den nytta eller olägenhet beaktas som åtgärden eventuellt medför för ägaren till den tidigare byggda anläggningen på grund av att anläggningens prestationsförmåga eller driftskostnader ändras.

49 §

Så som senare byggd anses den av två elanläggningar eller den del av dem vars byggande har inletts senare. Ändras anläggningen eller en del av den till sitt driftssätt eller sin tekniska konstruktion så att anläggningen eller dess drift förorsakar sådan störning eller fara som avses i 47 § eller så att anläggningen blir väsentligt mera utsatt för störning eller fara, anses dock anläggningen till denna del vara byggd vid tidpunkten för ändringen.

50 §

Uppnår ägarna till elanläggningarna inte enighet om de åtgärder som är nödvändiga för avlägsnande av störning eller fara som

avses i 47—49 §§ avgörs frågan av elsäkerhetsmyndigheten, om inget annat har avtalats.

51 §

Vad som i 47—50 §§ stadgas om elanläggningar gäller i tillämpliga delar också enskild elmateriel.

52 §

Om det sedan byggnadsarbetena på en elanläggning eller på en del av en sådan har inletts har byggts eller kommer att byggas i dess närhet en landsväg, farled, järnväg, ett flygfält, en gas- eller vattenledning eller någon annan motsvarande ledning, byggnad eller annan konstruktion på ett sådant sätt att elanläggningen med hänsyn till den allmänna säkerheten eller för skyddande av anläggningen bör ändras, är elanläggningens ägare skyldig att göra de nödvändiga ändringarna. De kostnader detta medför skall dock ersättas av den som äger vägen, farleden, flygfältet, ledningen, byggnaden eller konstruktionen.

8 kap.

Sökande av ändring

53 §

Ändring i ett förvaltningsbeslut som ministeriet eller elsäkerhetsmyndigheten har fattat med stöd av denna lag eller stadganden eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av den får sökas på det sätt som stadgas i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50). Beslutet skall iakttas även om ändring har sökts, om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat.

9 kap.

Särskilda stadganden

54 §

Den som
1) underhåller eller reparerar elmateriel, planerar, bygger, reparerar, underhåller, driver eller besiktat elanläggningar eller utövar annan verksamhet som avses i denna lag i strid med lagen eller med de stadganden eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av den,

2) försummar att göra den anmälan som avses i 12, 13 eller 14 §, eller

3) bryter mot förbud eller ålägganden som utfärdats med stöd av 26—29 §§,

skall för brott mot stadgandena om elsäkerhet dömas till böter, om inte någon annanstans i lag stadgas om strängare straff för gärningen.

Den som bryter mot ett förbud eller ett åläggande som utfärdats med stöd av denna lag och som förstärkts med vite kan inte för samma gärning dömas till straff med stöd av 1 mom.

55 §

Den ekonomiska fördel som ett i 54 § 1 mom. avsett brott har medfört skall dömas förverkad med iakttagande av vad som stadgas i 2 kap. 16 § strafflagen.

Egendom som har varit föremål för brott som avses i 54 § 1 mom. skall dömas förverkad till staten i den mån det är nödvändigt att döma egendomen förverkad för att den har egenskaper som gör den farlig för liv, hälsa eller annan egendom. I fråga om de begränsningar som gäller förverkande av egendom, förverkande av egendomens värde i stället för egendomen, jämkning av förverkandepåföljden samt i fråga om det förfarande som skall följas vid förverkandet av egendomen tillämpas 46 kap. 9—12 §§ strafflagen.

56 §

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

Ministeriet kan genom ett beslut utfärda närmare bestämmelser om de frågor om vilka skall stadgas genom förordning.

Elsäkerhetsmyndigheten meddelar vid behov tekniska och administrativa anvisningar som förenhetligar tillämpningen av denna lag och av de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

57 §

Ministeriet och elsäkerhetsmyndigheten bistås vid utvecklandet och uppföljningen av denna lag och de stadganden och bestämmelser som utfärdas med stöd av den av en delegation som tillsatts av handels- och industriministeriet. Närmare stadganden om delegationen utfärdas genom förordning.

10 kap.

Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

58 §

Denna lag träder i kraft den 199 .
Genom denna lag upphävs ellagen av den 16 mars 1979 (319/79) jämte ändringar. Om det i lagstiftningen hänvisas till ellagen, skall hänvisningen anses avse elsäkerhetslagen.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

59 §

Förordningen om Elinspektionscentralen (428/79), som har getts med stöd av 30 § ellagen, följs i tillämpliga delar när beslut fattas om att bokslutet för Elinspektionscentralen, som har upphört med sin verksamhet, skall fastställas och ansvarsfrihet beviljas för styrelsen.

De med stöd av ellagen utfärdade besluten av handels- och industriministeriet om elsäkerhetsföreskrifter (205/74), om ledning av elarbeten (1098/88), om elektrisk utrustnings säkerhet (1694/93), om övervakning av elektrisk utrustning och om godkännande som skall krävas för viss elektrisk utrustning (1695/93), om elektromagnetisk kompatibilitet hos elektrisk utrustning och elanläggningar (1696/93), om elsäkerhetskrav på elektromedicinsk utrustning inom veterinärmedicin (1697/93), om elektrisk utrustning avsedd för användning i explosionsfarliga omgivningar (1698/93), om elinstallations säkerhet (1396/94), om säkerhetskraven för eldrivna hissar samt för vissa andra lyft- och förflyttningsanordningar (300/94) till den del det gäller hissar samt om inspektion och service av eldrivna hissar samt av vissa andra lyft- och förflyttningsanordningar (1114/95) jämte ändringar förblir alltjämt i kraft.

De föreskrifter, tillkännagivanden och cirkulär som Elinspektionscentralen har utfärdat med stöd av 6 § 2 mom. ellagen förblir i kraft på det sätt som ministeriet bestämmer.

Ett FI-märke som har fastställts med stöd av 39 § ellagen före den 1 januari 1994 får fortsättningsvis användas så länge intyget över godkännande gäller, dock högst till den 31 december 1996.

60 §

De tillstånds- och anmälningsärenden som är anhängiga vid Elinspektionscentralen när denna lag träder i kraft överförs på elsäkerhetsmyndigheten för behandling i enlighet med denna lag på det sätt som ministeriet närmare bestämmer.

De ibruktagningsanmälningar över elanläggningar som med stöd av ellagen har sänts till Elinspektionscentralen skall elsäkerhetsmyndigheten behandla som sådana uppdrag att utföra certifieringsbesiktning som avses i denna lag på det sätt som ministeriet närmare bestämmer. På motsvarande sätt skall de ibruktagningsanmälningar över elanläggningar som har sänts till ett elverk som avses i ellagen av elverket behandlas som sådana uppdrag att utföra certifieringsbesiktning som avses i denna lag på det sätt som ministeriet närmare bestämmer. För dessa certifieringsbesiktningar får uppbäras högst en avgift enligt den avgiftsförordning som gällde när ibruktagningsanmälan gjordes.

61 §

De behörighetsintyg, dispenser och undantagslov som beviljats med stöd av 7 § ellagen och lagen angående elektriska anläggningar (167/28), som upphävdes genom ellagen, förblir i kraft i den omfattning som motsvarar handlingarna i fråga och de anses i motsvarande grad som ett bevis på den behörighet som avses i 8 § 1 mom. 1 punkten.

Den som utövar verksamhet som avses i 8 § och som har ett giltigt tillstånd som har beviljats med stöd av 8 § ellagen eller som har gjort en anmälan som avses i 67 § ellagen, får fortsätta med sin verksamhet i den

omfattning som motsvarar tillståndet eller anmälan utan att göra en sådan anmälan som avses i 12 §. Andringsanmälningar skall dock göras i enlighet med 12 §.

62 §

Distributionsnätinnehavaren skall sörja för att det till den 30 juni 1997 på dennes ansvarsområde finns möjlighet att få de certifieringsbesiktningar som behövs utförda av en auktoriserad besiktningsman.

63 §

Ett företag eller en inrättning som med stöd av 30 § elförordningen (925/79) har besiktat de elanläggningar som skall byggas på dess ansvarsområde får till den 30 juni 1997 utföra certifieringsbesiktningar som avses i 5 kap. denna lag utan sådan dokumentation av att denne uppfyller kraven som förutsätts i nämnda kapitel. På behörighetsvillkoren för och opartiskheten i fråga om dem som leder besiktningsverksamheten och dem som utför besiktningarna tillämpas 32 § ellagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Denna besiktningsverksamhet övervakas i enlighet med 24 §.

64 §

Ministeriet kan utnämna en sammanslutning eller inrättning till sådant bedömningsorgan som avses i 3 kap., sådant besiktningsorgan som avses i 4 kap. och sådant auktoriserat organ som avses i 5 kap. utan den dokumentation av att kraven har uppfyllts som förutsätts i de nämnda kapitlen, om ministeriet i övrigt bedömer att kraven har uppfyllts, dock högst till den 30 juni 1997.

Helsingfors den 26 februari 1996

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Ole Norrback

